

འབྲུག་གི་ས་ཁྲུམ་རྩིང་ཤོས་དམར་ཐམ་ཅན་མ་བསྐྱར་ཞིབ་མཚན་པའི་ཁེ་ཕན་གྱི་གནད་

དོན་ཞིབ་འཇུག།

ཀུན་བཟང་།*

བཅུད་དོན།

ཞིབ་འཚོལ་ཚོམ་གྱིས་འདི་ནང་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ས་ཁྲུམ་འཕོ་དང་པ་ག་དེ་སྤེལ་བྱུང་ཡི་ག་དེའི་
རྒྱལ་ཁྲུངས་ལོ་རྒྱུས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་སེར་གྱི་ཁེ་ཕན་ལུ་གཟེགས་ཏེ་ས་ཁྲུམ་དམར་ཐམ་
ཅན་མ་འདི་བསྐྱར་ཞིབ་མཚན་ཡོད་པའི་སྐོར་གྲོས་བསྟར་འབད་དེ་ཡོད། སྤྱོད་ཕྱོན་མཁས་པ་ཚུ་
གིས་འབྲུག་གི་ས་ཆ་དང་འབྲེལ་བའི་བཟོད་གཞི་ལུ་གཙོ་རིམ་བཟུང་སྟེ་ཞིབ་འཚོལ་འབད་བའི་
ཡིག་ཆ་ཚད་ཅིག་ལས་མེད་པ་ལས། མི་དམངས་ཕན་ཐབས་ལུ་རྫོང་ཁ་ནང་ས་ཁྲུམ་དང་འབྲེལ་
བའི་ཡིག་ཆ་གསར་གཏོང་གི་དམིགས་གཏང་བསྐྱེད་དེ་སའི་ཁྲིམས་ཡིག་༡༩༥༩ ཅན་མ་དང་།
སའི་བཅའ་ཁྲིམས་༢༠༠༥ ཅན་མ། གཞན་ཡང་འབྲེལ་ཡོད་དཔེ་དབ་དང་ཡིག་ཆ་དུམ་གྲའེ་ཁ་
འཐོར་ཡོད་མི་དང་། ས་འཇལ་ལྷན་ཚོགས་ནང་ཡུན་རིང་ཕྱག་ལུ་མི་བྱུང་ཡིག་ཅན་དང་ཤེས་ཡོན་
ཅན་ལས་གནས་སྟུང་བསྟུ་ལེན་འབད་དེ་ཞིབ་འཚོལ་འབད་ཡོད། ས་ཁྲུམ་བཟོ་ཞི་ལམ་སྲོལ་འདི་
འཕོ་དང་པ་དུས་རབས་བཅུ་དུན་པའི་ནང་བྱུང་ལུག། དེ་ཡང་སྐྱམ་ཞབས་རྩེང་དག་དབང་རྣམ་
རྒྱལ་མཚོགས་སྤྱི་ལོ་༡༩༧༩ ལོ་ལུ་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཕྱོན་ཏེ་ཤར་ཡང་སྤྱོད་གསུམ་དང་། ཐང་
དང་བཅུ་གསུམ་གྱི་མི་སེར་ཚུ་ལུ་བག་འཚོས་དང་། ག་ཤིན་གསོན་གྱི་ཞབས་བརྟན་སྐུ་རིམ་རྒྱུན་
མ་ཆད་པར་བསྐྱབས་གནང་བའི་བཀའ་རྒྱུ་དག་འཚོར་ལུ་དད་ཅན་སྤྱིན་བདག་ཚུ་གིས་ཁོང་

* ས་ཆ་ཐོ་བཀོད་པ་འཛིན་སྐྱོང་གཙོ་འཛིན། རྒྱལ་ཡོངས་ས་འཇལ་ལྷན་ཚོགས། ཐིམ་ཕུག།

Email: kuenzang73@gmail.com

རའི་ཟ་སྦྱོད་འཐབ་པའི་ས་ཞིང་ཚུ་སྐྱེས་ལུ་ཡོ་བྱུང་སྡེ་སྤུལ་རུག། ས་ཞིང་དེ་ཚུ་སྐྱིག་མཐུན་ཐོག་
འཛིན་སྦྱོང་གི་དོན་ལུ་སྐྱེས་ཞབས་རྗེས་ཡིག་ཐོག་བཀོད་ཞིན་མ་ལས། འདི་གུ་གཞུང་གྲྭ་ཚང་
གི་ཐིའུ་དམར་ཐམ་ཅན་མ་འདི་བཟོ་གནང་རུག། རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་སེར་གྱི་ལེ་ཕན་དང་སྦྱིད་སྦྱུག་
ལུ་གཟིགས་ཏེ་ཚོས་རྒྱལ་མི་དབང་རིམ་བྱོན་ཚུ་གིས་ཁྲམ་དམར་ཐམ་ཅན་མའི་ནང་དོན་བསྐྱར་
ཞིབ་མཛད་དེ་དུས་མཐུན་གྱི་ས་ཁྲམ་ལེ་ཤ་ཅིག་གསར་གཏོད་མཛད་གནང་རུག། ས་ཆ་དང་
འབྲེལ་བའི་བརྗོད་གཞི་ཐོག་ལུ་གཏིང་ཟབ་གྱི་ཞིབ་འཚོལ་འབད་དགོཔ་ལེ་ཤ་ཡོད་པ་ལས། ད་
རེས་ང་གིས་རྗོང་ཁའི་ཐོག་ལུ་ཚོམ་གྲིས་འབད་མི་འདི་གིས་མ་འོངས་སློ་རིག་ཡངས་པའི་ཞིབ་
འཚོལ་པ་ཚུ་ལུ་ཁ་སྐོང་ཞིབ་འཚོལ་འབད་ནིའི་སེམས་ཤུགས་དང་སློ་སྦྱོབས་འབྲིན་ཚུགས་པའི་
རེ་བ་ཡོད།།

གཙོ་ཚིག་ ས་ཁྲམ་དམར་ཐམ་ཅན། བྱག་བཞག་ལག་ཁྲམ། ས་ཡི་ཁྲིམས་ཡིག། སའི་བཅའ་
ཁྲིམས། ཡོ་བྱུང། མཚོད་གཞིས།

དོ་སྦྱོད།

ས་གཞི་འདི་ཕྱི་སྦྱོང་གི་འཛིག་རྟེན་དང་། རང་བཅུད་གི་སེམས་ཅན་ཚུ་བརྟེན་སའི་རྟེན་གཞི་གཙོ་
བོ་ཅིག་ཨིན། ཕྱི་སྦྱོང་གི་འཛིག་རྟེན་དང་ནང་བཅུད་གི་སེམས་ཅན་གཉིས་ཆ་རང་འབྱུང་བ་ས་ཡི་
ཁམས་ལུ་མ་བརྟེན་པར་འཛིག་རྟེན་འདི་ནང་གནས་ཐབས་མེད་པ་ཨིན། རྒྱལ་ཁབ་མང་ཤོས་
ཅིག་ནང་མི་རྣོབས་ཡར་འཕར་ལས་བརྟེན་ཟ་སྦྱོད་གི་ས་གཞི་མ་ལངས་པའི་དཀའ་ངལ་ཚུ་
འཐོན་ཏེ་ཟ་སྦྱོད་གི་དོན་ལུ་ཕར་བཞག་ ཐ་ན་རང་སྦྱོང་སའི་སྦྱོང་ཁྲིམ་རྒྱུང་ཀུ་ཅིག་རྒྱབ་ནིའི་ས་
གཞི་རྒྱུང་ཀུ་ཅིག་ཡང་མེད་པའི་གདོང་ལེན་རྣམ་པ་སྤྲོ་ཚོགས་འབྱུང་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་ཨིན། མི་
རྣོབས་ཡར་འཕར་ལས་བརྟེན་དཔལ་འབྱོར་གྱི་དོན་ལུ་ཁྲོམ་དང་འབྲུལ་ཁང་ཚུ་རྒྱ་སྐྱོམ་སྡེ་གཞི་
བཅུགས་འབད་ནི་དེ་གིས་ཕ་ལས་བྱ་བ་རྒྱུད་དེ་འཆང་སྦྱོད་འབད་བའི་ས་ཞིང་ཚུ་ད་རེས་ནངས་པ་

ཁྲོམ་དང་གོང་འཕེལ་ལས་སྐུའི་དོན་ལུ་ཤོར་ཏེ་མི་སེར་ལེ་གཅིག་པ་སྡོད་སར་བུ་སྡོད་ནི་མེད་པ་
ཐལ་ཏེ་ཡོད་པ་ཡིན།

འབྲུག་ཚོས་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་བརྒྱུམ་ས་ཞིང་མེད་པའི་དཀའ་སྲུག་སྐྱ་
ཚོགས་ཚྱོད་མ་དགོ་མི་དེ་ཡང་ཚོས་རྒྱལ་མི་དབང་མངའ་བདག་རིམ་ཕྱོག་ཚུ་གི་བཀའ་རྒྱུ་ལས་
བརྟེན་ཡིན། མི་དབང་མངའ་བདག་རིམ་ཕྱོག་ཚུ་གིས་ས་གཞི་འདི་མི་ཁུངས་རེ་རེ་བཞེན་ལུ་དགོ་
པའི་ནོར་བུ་གཙོ་བོ་ཅིག་ཡིན་པ་གཟིགས་ཏེ། མི་སེར་ཆ་མཉམ་ལུ་སའི་ཐོབ་དབང་དང་བདག་
དབང་འདྲ་མཉམ་ཡོད་པ་བཟོ་གནང་སྟེ་ཡོད། དེ་མ་ཚད་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་སེར་གྱི་སྤྱིད་སྲུག་ལུ་
གཟིགས་ཏེ་དགོས་མཁོ་དང་བསྐྱུན་སའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་། བྱ་སྐྱོད་ལམ་ལུགས་ཚུ་བསྐྱར་
ཞིབ་མཛད་དེ། མི་སེར་ཚུ་ལུ་ཁྲིམ་ས་དང་བཟོ་སྡོད་ཀྱི་དོན་ལུ་སྤྱིད་སྲུག་ཚུ་གནང་བཞེན་བྱ་ཡོད་པ་
ཡིན། མི་དབང་མངའ་བདག་རིམ་ཤོ་ཆེ་གིས་མི་སེར་ཚུ་ལུ་སའི་ཐོབ་དབང་དང་བདག་དབང་
འདྲ་མཉམ་བཟོ་གནང་བའི་བཀའ་རྒྱུ་ལས་བརྟེན་ཏེ་དེས་ནངས་པ་འབྲུག་མི་གཞི་རྩུང་
སྡོད་ས་དང་། བཟོ་སྡོད་འབད་ནིའི་ས་ཆ་ཉུང་ཐ་ཨེ་ཀར་བཞེད་དང་ལྷ་མེད་མི་ག་ཡང་མེད་པ་ཡིན།

ཚོས་རྒྱལ་མི་དབང་ཞབས་ཀྱིས་སའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་ས་འཇལ་ལམ་ལུགས་ཚུ་རྒྱལ་ཁབ་
ཡར་རྒྱས་ཀྱི་དུས་དང་མཐུན་བསྐྱར་ཞིབ་མཛད་དེ་ས་གཞི་འཛིན་སྲོད་ལམ་ལུགས་ཚུ་སྐྱར་ལས་
ལྷག་ཅ་བརྟེན་བཟོ་གནང་ཡོད་པ་མ་ཚད། འབངས་མི་སེར་ལུ་རིན་མེད་སྡོད་པའི་ས་ཆ་སྤྱིད་སྲུག་
གནང་མི་འདི་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་མ་གཏོགས་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་གཏེ་ཡང་མེད་པའི་སྤྱིད་
སྲུག་གི་སྲོལ་བཟང་བོ་ཅིག་ཡིན། འབྲུག་པའི་མི་སེར་ཚུ་སྡོད་ས་དང་བཟོ་སྡོད་འབད་སའི་ས་ཞིང་
པ་ལས་བུ་བརྒྱད་དེ་འཆང་སྡོད་འབད་ནི་ཡོད་མི་དེ་གཙོ་བོ་ཚོས་རྒྱལ་མི་དབང་མངའ་བདག་
རིམ་ཕྱོག་ཚུ་གིས་སའི་སྤྱིད་སྲུག་རྒྱུ་མ་ཆད་པར་གནང་དང་གནང་བཞེན་བྱ་ཡོད་པའི་བཀའ་
རྒྱུ་ལས་བཟོ་གནང་ཡིན།

རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་དཀའ་ངལ་དང་གདོང་ལེན་ཚུ་སེམས་ཁར་ངེས་ཏེ་ད་ལྟོ་ལས་འབྲུག་མི་ཚུ་
 གིས་རང་སའི་བདག་དབང་གི་ས་ཆ་ཚུ་བདག་འཛིན་ལེགས་ཤོམ་མ་འཐབ་པར་ཕ་གཞིས་ཚུ་
 རྒྱབ་ཁར་བཤོལ་ཏེ་ཁྲོམ་ཁར་གནས་སློལ་བྱེད་ཅིན། མ་འོངས་པའི་ནང་བྱ་གཞི་ཚུ་ལུ་གཞོན་
 བྱིན་ཉེན་ལ་སློམ་ཡོདཔ་ཨིན། དེ་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་གོང་འཕེལ་གྱི་འགྱུར་བ་ལས་བརྟེན་དེས་
 ནངས་པ་ས་ཆ་འདི་ཟ་སྤྱོད་རྒྱུ་ལ་ཅིག་གི་དོན་ལུ་མེན་པར་འབྲུག་ཁར་རྒྱབ་ཅི་དང་། ཁྲོམ་
 ཆགས་ནི་ལ་སོགས་པ་གནད་དོན་སྒྲུ་ཚོགས་ཀྱི་དོན་ལུ་སྤྱོད་མི་འཐོན་མ་ལས། ཟ་སྤྱོད་ཀྱི་ས་
 ཞིང་ཚུ་པངས་སི་སི་སླེ་ཁྲོམ་དང་འབྲུག་ཁར་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་དོན་ལུ་ཤོར་ནི་ཉེན་ལ་སློམ་
 ཡོདཔ་ཨིན། ས་གཞི་འདི་གཞུང་དང་མི་སེར་ལུ་འབྲུལ་ལུགས་གཉིས་ཆ་རང་ལུ་དགོ་པའི་རྒྱ་
 རོར་གཙོ་བོ་ཅིག་ཨིན་མ་ལས། ཚོས་རྒྱལ་མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མའོན་པར་མཐོ་བའི་
 གསེར་ཁྲི་ཁར་ལེབས་ཞེན་མ་ལས། གཞུང་དང་མི་སེར་གྱི་སྤྱིད་སྤྱུག་ལུ་གཟིགས་ཏེ་སའི་བཅའ་
 ཁྲིམས་དང་ས་འཇལ་ལམ་ལུགས། དེ་ལས་ས་ཁྲམ་བཀོད་ཐངས་དང་ས་ཁྲམ་ལྷུ་ཐངས་ཀྱི་བྱ་
 རིམ་ཚུ་རྒྱལ་ཁབ་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་གནས་སྤངས་དང་དུས་མཐུན་བཟོ་གནད་སྟེ་ཡོད།

དེས་ནངས་པ་ན་གཞོན་མང་ཤོས་ཅིག་གིས་ས་གཞིའི་དགོས་མཁོ་དང་། ས་གཞི་ཚུ་ཁྲིམས་
 མཐུན་ཐོག་སྤྱོད་ཚོག་དང་མ་ཚོག་གི་བྱ་སྤྱིའི་རིམ་པ་ཚུ་ཉིང་སང་ས་མ་ཤེས་པར་ཕམ་གྱི་བདག་
 དབང་ས་གཞི་ཚུ་རྒྱབ་ཁར་བཤོལ་ཏེ་ཁྲོམ་ཚུ་ནང་གནས་སློལ་སྟེ་འོང་མ་ཨིན་མས། དེ་ལས་བརྟེན་
 གཞུགས་སློལ་མང་ཤོས་ཅིག་ནང་ས་གཞི་ཚུ་ཟ་སྤྱོད་མ་འཐབ་པར་སྤོང་མ་སླེ་ལུས་ཏེ་ཕ་གཞིས་ཚུ་
 སྤང་ལུ་ཐལ་མི་གུངས་ཁ་ཡར་སེང་འགྲོ་བཞེན་དུ་ཡོདཔ་ཨིན། དེ་ཚུ་གར་ས་གཞི་གི་ཁི་ཕན་
 དང་དགོས་པ་ཚུ་ལེགས་ཤོམ་ཏེ་མ་གོམ་ལས་བརྟེན་ཨིན་མས། འབྲུག་གི་ཁྲིམས་གཞུང་ཆེན་
 མོ་དང་སའི་བཅའ་ཁྲིམས་༡༩༧༩ ཅན་མ། དེ་ལས་སའི་བཅའ་ཁྲིམས་༢༠༠༧ ཅན་མ་ཚུ་ནང་
 ས་ཆ་འཛིན་སྤྱོད་དང་བདག་དབང་། ས་ཁྲམ་བཀོད་ཐངས་དང་ས་ཁྲམ་ལྷུ་ཐངས་ཀྱི་བྱ་སྤྱིའི་རིམ་

པ་ཚུ་ཁ་གསལ་བཀོད་ཡོད་ཅུང་། འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ས་ཁམས་འགོ་ཐོག་བྱུང་ཚུལ་དང་། རྒྱལ་
ཁབ་དང་མི་སེར་གྱི་དགོས་མཁོ་དང་བསྐྱུན་ས་ཁམས་ཚུ་དུས་མཐུན་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དགོ་པའི་
གནད་དོན་ཐོག་ལུ་གཙོ་ལུ་བཟུང་སྟེ་ཞིབ་འཚོལ་འབད་བའི་ཡིག་ཆ་ཚོད་ལྡན་ཅིག་དེ་ལྟོ་
མཇལ་བའི་གོ་སྐབས་ལུ་མིན་འདུག་ཟེར་བྱ་ནི་ཨིན།

དོན་ཚན་འདིའི་ཐོག་ལུ་ཞིབ་འཚོལ་འབད་དགོ་མི་དེ་ཡང་སྤྱིར་མ་འོངས་མི་རབས་གྱི་མཐའ་དོན་
ལུ་རྒྱལ་ཁབ་རང་དབང་གི་དོ་རྟགས་གཞུང་སྐད་རྒྱུ་ལོངས་ས་ཆ་དང་འབྲེལ་བའི་
ཁུངས་ལྡན་ཡིག་ཆ་ཡོད་པ་བཟོ་ནི་དང་། ལྷག་པར་དུ་ནང་ཚོས་འབྲི་ལྷག་གི་ཤེས་ཡོན་དུམ་གྲ་རེ་
ཡོད་མི་ཚུ་གིས་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ས་ཁམས་འགོ་ཐོག་བྱུང་ཚུལ་དང་། དུས་དང་དུས་སྐབས་
ཁམས་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ཡོད་པའི་རྒྱབ་ཁུངས་སྐོར་ཤེས་ཡོན་སྟེལ་ཐབས་ལུ་དམིགས་གཏད་
བསྐྱེད་དེ་ཞིབ་འཚོལ་འབད་ཡོད་པ་ཨིན། ཚུམ་གྲིས་འདི་ལས་བརྟེན་མ་འོངས་ན་གཞོན་ཚུ་གིས་
རང་གི་པམ་གྱི་མིང་ཐོག་ཁར་ཁམས་ཡོད་པའི་ས་གཞི་ཚུ་ལེགས་ཤོམ་སྟེ་བདག་འཛིན་འབད་
དགོ་པ་གལ་ཆེ་བའི་སྐོར་དང་། ལྷག་པར་དུ་ས་ཁམས་ཚུ་ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་ཐོག་ལས་བཟོ་ནིའི་བྱ་
རིམ་ཚུ་ལེགས་ཤོམ་སྟེ་ཤེས་ཚུགས་པའི་ཁེ་ཕན་སྟོན་ཡོད།

ཚུམ་གྲིས་འདི་ནང་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ས་ཁམས་འགོ་ཐོག་བྱུང་ཚུལ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་
སེར་གྱི་སྤྱིད་སྐྱུག་ལུ་གཞིགས་ཏེ་ཚོས་རྒྱལ་རིམ་ཁོལ་ཚུ་གིས་ཁམས་དམར་ཐམ་ཅན་འདི་
བསྐྱར་ཞིབ་མཇུག་ཡོད་པའི་རྒྱབ་ཁུངས་ལོ་རྒྱུས་ཚུ་སའི་བཅའ་ཡིག་དང་། རྒྱུད་རིག་ཅན་དང་
ཤེས་ཡོན་ཅན་ཚུ་ལས་ཐོབ་པའི་གནས་སྤྱད་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་གོས་བསྐྱར་འབད་དེ་ཡོད།

ཚུམ་རིག་བསྐྱར་ཞིབ།

ས་གཞི་འདི་ཕྱི་སྡོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་དང་། ནང་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་གཉིས་ཆ་རའི་རྟེན་གཞི་གཙོ་
 བོ་ཅིག་ཨིནམ་སྤྲོ་གསུངས་ཏེ་ཡོདཔ་ཨིན། དེ་ཡང་སྐབ་པའི་ཞལ་ལས། “ས་འདི་འགོ་བ་ཀུན་
 ཀྱི་དཔང་ཡིན་ཏེ། །རྒྱ་དང་མི་རྒྱ་ཉེ་རིང་མེད་པར་སྟོན། །” ཞེས་དང་། མཁན་པོ་ཀམ་རང་གོལ་
 གྱིས། “རྒྱ་བ་མི་དང་དུད་འགོའི་རྟེན་དུ་གྱུར། །མི་རྒྱ་རྩི་ཤིང་ལོ་ཏོག་སྤྲེས་པའི་གཞི། ། །འབྲུང་བ་
 དབང་ཆེན་སའི་དཀྱིལ་འཁོར་འདི། །ལུས་ཅན་འགོ་ལ་འདོད་དགུ་སྤྲེར་བའི་རྒྱ། །”ཞེས་
 གསུངས་དོ་བཟུམ་ས་གཞི་འདི་གཞུང་དང་མི་སེར་གཉིས་ཆ་རང་ལུ་དགོ་པའི་རྒྱ་ལོར་མེད་
 ཐབས་མེདཔ་ཅིག་ཨིན།

དེ་བཟུམ་སྤྲོ་ས་གཞི་འདི་གལ་ཆེ་བའི་སྐོར་མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་གིས་མི་སེར་རྩི་ལུ་
 ཡང་བསྐྱར་གསུངས་ཡོདཔ་ཨིན། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
 རྒྱལ་རབས་ཅན་གྱི་ས་ཆ་ལེགས་འགྲུར་མཛོད་གནང་བའི་སྐབས་མི་སེར་རྩི་ལུ་གསུང་བཤད་
 གནང་མི་འདི་ནང་། “མི་སེར་རྩི་ལུ་ས་གཞི་དགོ་པའི་རྒྱ་མཚན་ལེ་ཤ་རང་ཡོད། དང་པ་རང་དེ་
 གིས་མི་སེར་ལུ་ཕན་ཐོགས་རྒྱལ་སྤྲོད་བཏབ་པའི་ས་ཞིང་ཆོད་ཅིག་ལས་མེད་མི་འདི་མི་སེར་
 དང་། ཁོང་རའི་བུ་བརྒྱད་རྩི་གི་དོན་ལུ་ང་བཅས་ཀྱིས་ག་དེ་དྲག་དྲག་ཕན་ཐོགས་སྤྲོམ་སྤྲོམ་རང་
 འབྲུང་རྒྱལ་སའ་ངས་བརྟན་བཟོ་དགོཔ་ཨིན། ས་གཞི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་མི་སེར་རྩི་ལུ་སྤྲེད་དཔལ་
 འབྲོར། དེ་ལས་སྤོད་དོན་གྱི་སྤྲོད་སྤྲོད་ལུ་འབྲུང་དགོ།” ཟེར་བའི་སྐབས་བརྟེན་བའི་བཀའ་སློབ་ཟབ་
 མོ་གནང་ཡོདཔ་ཨིན།

འདི་བཟུམ་སྤྲོ་སྤྲོ་ཆེས་ ༡༦/༠༩/༢༠༡༤ ལུ་མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་ཞབས་ཀྱིས་
 གཞལ་སྐྱང་རྒྱང་ལག་གི་མི་སེར་རྩི་ལུ་ས་ཆའི་རྒྱིད་སྤྲུག་གནང་ཅུག། དེ་བསྐྱར་མི་དབང་ཞབས་
 ཀྱིས་མི་སེར་རྩི་ལུ་བཀའ་སློབ་གནང་མི་འདི་ནང་། “ས་ཆ་ལུ་བརྟེན་ཏེ་མི་སེར་རྩི་ལུ་སྐལ་མ་

བཤོ་བཤའ་གྱི་བདོག་གཏང། རྫོད་ཚིམ་གྱི་ཉེན་སྲུང་། ཟ་འཕུང་གི་ཉེན་སྲུང་། དེ་ལས་བདེ་སྐྱིད་
གྱི་ཉེན་སྲུང་བྱིན་རྒྱུགས་ནི་དེ་གིས་ས་གཞི་དེ་མི་སེར་རྒྱ་གི་མི་ཚོ་ནང་དེས་པར་དུ་དགོ་པའི་གཞི་
རྟེན་ངོ་མ་ཅིག་ཡིན།” ཟེར་གསུངས་གནང་ཅུག།

སའི་ཁྲིམས་ཡིག་༡༩༧༩ ཅན་མ་དང་། སའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་བཅའ་ཡིག་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༧ ཅན་
མ། རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུ་ཆེན་མོའི་གྲོས་ཚེད། ཁུལ་ས་གསར་༢༠༠ ཅན་མ། མི་དབང་མངའ་
བདག་རིན་པོ་ཆེའི་བཀའ་ཐམ་ (༡༩༧༩-༢༠༠) ཅན་མ་དང་། ས་ཆ་སྐྱར་སྤྱོད་བཅའ་ཡིག་དང་
སྤྱི་གཞི་སྤྱི་ལོ་༢༠༡༣ ཅན་མ། དེ་ལས་དང་ཕྱི་ལོ་ཁུལ་དམར་ཐང་ཅན་མ། ས་ཁུལ་ཨོ་ཀར་བེན་
ཟིམ། གཞུང་གི་ཕྱག་བཞག་ས་ཁུལ། ལག་ཁུལ། གཞན་ཡང་རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་
ནང་གསོག་འཛུགས་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་རྒྱ་ནང་ས་གཞི་འདི་འབྲུག་དང་ཕྱགས་གཉིས་ཆ་
རང་ལུ་དགོ་པའི་རྒྱ་ནང་གཞི་ཅན་ཅིག་འབད་བ་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཚོད་ལྷན་སྤྱི་གཞི་ལུགས་གྱི་ཐོག་
ལས་ས་གཞི་འཛིན་སྐྱོང་འབད་ཐངས། ས་ཆ་སྤྱོད་ཡིན། ས་ཁུལ་ཐོ་བཀོད་འབད་ཐངས། གཞུང་
ལས་ས་ཁུལ་ཞུ་ཐངས་གྱི་བྱ་ཟིམ། ས་ཆའི་བདག་དབང་། ས་ཆ་བཀོལ་སྤྱོད། ས་གཞི་ཉེན་སྲུང་
གི་ཐབས་ལམ་དང་བྱ་ཟིམ་རྒྱ་ལ་གསལ་བཀོད་དེ་འདུག།

ལྷག་པར་དུ་ཚོས་རྒྱལ་མི་དབང་བཞི་བ་དཔལ་འཛིགས་མེད་སེའུ་དབང་ལྷག་ཞབས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་
༢༠༠༧ལོ་ལུ་ཉེ་མའི་སའི་ཁྲིམས་ཡིག་དང་བཅའ་ཁྲིམས་རྒྱ་བསྐྱར་ཞིབ་མཐའ་ཕྱིན་མཛད་དེ།
ཉེ་མ་ལས་བཅོན་པའི་ས་ཡི་བཅའ་ཁྲིམས་༢༠༠༧ ཅན་མ་འདི་མཛད་གནང་ཅུག། གོང་གི་
བཅའ་ཁྲིམས་རྒྱ་ནང་སྤྱིར་ས་ཆ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཟིམ་དང་སྤྱི་གཞི་གཞི། ལྷག་པར་དུ་ས་ཆ་འཛིན་
སྐྱོང་དང་བདག་དབང་། ས་ཁུལ་བཀོད་ཐངས་དང་ས་ཁུལ་ཞུ་ཐངས་གྱི་བྱ་ཟིམ་རྒྱ་ལ་གསལ་སྤྱོད་
བཀོད་གནང་ཅུག། ཨིན་རུང་བཅའ་ཁྲིམས་དེ་རྒྱ་ནང་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ས་ཁུལ་འགོ་ཐོག་
བྱུང་བའི་རྒྱབ་ཁུངས་ལོ་རྒྱུས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་སེར་གྱི་ལེ་མན་ལུ་དམིགས་ཏེ་དུས་དང་

དུས་སྐབས་ཁྲི་ལྗེས་ལྷན་ཞུགས་མཛད་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁྲིའི་ལྷན་ཚུགས་ལོ་རྒྱུས་ལྷན་ཞུགས་ཤིན་ཅེས་ལས་གཏིང་ཟབ་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་བཀོད་དེ་མིན་འདུག་ཟེར་ཞུ་ནི་ཨིན།

རྒྱལ་ཡོངས་མ་ཆ་ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ཁ་བྲག་ལས་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༤ ལོ་ལུ་དབེ་སྐྱེན་འབད་བའི་དབེ་དེབ་ Measuring Towards Perfection: An Evolution in Surveying and Land Administration in Bhutan དང་། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༢ ལོ་ལུ་དབེ་སྐྱེན་ཞུ་བའི་དབེ་དེབ་ Empowering Land Governance through sustainable Geo-Information Management ཟེར་མི་འདི་ནང་འཕྲུལ་རིག་གི་ཐོག་ལས་མ་ཆ་བསྐྱར་འཇམ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་གནས་སྟངས་དང་བརྟེན་ས་འཇམ་ལམ་ལུགས་དང་འཕྲུལ་ཆས་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་མ་ཆ་བསྐྱར་འཇམ་གྱི་ལམ་ལུགས་ཚུ་དུས་རིམ་བཞིན་ཡར་རྒྱས་ག་དེ་སྤྱི་སོང་ཡོད་ག་དེའི་སྐོར་གནས་ཚུལ་ཚུ་ཁ་གསལ་བཀོད་དེ་འདུག། དེ་མ་ཚད་སའ་བྲ་བཟོ་ཞིན་ལས་སའ་བྲ་དང་སྐྱེན་ས་མ་ཆ་ཐོ་བཀོད་འབད་ཐངས་དང་། ས་ཁྲིའི་བཀོད་ཐབས་ཀྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་ཁ་གསལ་བཀོད་དེ་འདུག། ལྷན་པར་དུ་རྒྱལ་ཁབ་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་གནས་སྟངས་དང་དུས་མཐུན་པའི་མ་ཆ་འཛིན་སྐྱོང་དང་ཉེན་སྲུང་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་སྐྱར་ལས་ལྷན་སྐྱོང་སྐྱོང་དང་ཅུ་བརྟན་བཟོ་ཡོད་པའི་སྐོར་ཁ་གསལ་བཀོད་དེ་འདུག།

མི་དམངས་ལུ་གོ་བཟུང་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལུ་དམིགས་བཀོད་བསྐྱེད་དེ་རྒྱལ་ཡོངས་མ་ཆ་ལྷན་ཚོགས་ཁ་བྲག་ལས་དབེ་དེབ་དང་། དུས་དེབ། གནས་ཤོག་ལ་སོགས་པ་འབྲེལ་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལེ་ཤ་ཅིག་དབེ་བཞུགས་དང་སྐོག་རིག་ཡོངས་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ལས་དབེ་སྐྱེན་ལེ་ཤ་ཅིག་འབད་ཅུག། འདི་བརྒྱུ་གལ་ཅན་གྱི་གནས་ཚུལ་ཚུ་ཨིན་སྐྱོང་ཐོག་ལུ་མདོར་བསྐྱེན་ཅེས་བཀོད་ཡོད་ཅུང་རྒྱལ་ཁབ་རང་དབང་གི་གཞུང་སྐྱོང་ཚུང་ཁ་བྲག་ལུ་བྲིས་ཏེ་དབེ་སྐྱེན་འབད་བའི་ཡིག་ཆ་ཚད་ལྷན་ད་ལྟོ་བར་ཡར་མཇུག་བའི་གོ་སྐྱེད་ལུ་བཞུགས་ཏེ་མིན་འདུག་ཟེར་ཞུ་ནི་ཨིན།

ལྷག་པར་དུ་འདས་པའི་ཡིག་ཆ་རྒྱ་ནང་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ས་ཁུམ་འགོ་ཐོག་བྱུང་བའི་ལོ་
རྒྱུས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་སེར་གྱི་དགོས་མཁོ་དང་བསྐྱེད་ས་ཁུམ་རྒྱ་བསྐྱར་ཞིབ་མཛད་ཡོད་
པའི་རྒྱབ་ཁུངས་གནས་རྒྱལ་རྒྱ་བསྐྱེད་དོན་ཅམ་ལས་གཙོ་རིམ་བཟུང་སྟེ་ཞིབ་འཚོལ་འབད་
ཞིན་མ་ལས་གནས་རྒྱལ་ཁབ་གསལ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་གསར་གཏོད་འབད་དེ་མིན་འདུག་ཟེར་ཞུ་
ནི་ཨིན།

སའི་བཅའ་ཁྲིམས་༡༩༧༩ ཅན་མ་དང་། ༢༠༠༧ ཅན་མ་རྒྱ་རྒྱུང་ཁ་ནང་གིས་ཡོད་རུང་། དེ་རྒྱ་
མང་ཤོས་ཅིག་ཚོས་ཚིག་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ཚོས་སྐད་དང་རྒྱུང་ཁ་སྐྱབ་བསྐྱེད་ཏེ་ཡོད་པ་ལས།
ནང་པའི་རིག་གཞུང་ལུ་སྤྱད་ས་པ་མཐེལ་ཕྱིན་ཡོད་མི་རྒྱ་གིས་མ་གཏོགས་སྤྱིར་བཏང་རྒྱུང་ཁ་
འབྲི་ལྷག་གི་ཤེས་ཡོན་ཡོད་མི་རྒྱ་གིས་འཇམ་ཏོག་ཏོ་ཉ་ལོ་མ་རྒྱུགས་པའི་གདོང་ལེན་ལེ་ཤ་
ཅིག་ཡོད་པ་ཨིན། སྤྱིར་བཏང་འབྲུག་མི་ཡོངས་ཀྱིས་ཉ་ལོ་རྒྱུགས་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་དང་
འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུང་ཁ་ཉལ་རྒྱུང་ནང་གིས་བའི་ཡིག་ཆ་ཁུངས་ལྷན་ཅིག་མེད་ནི་དེ་གིས་ད་
ལྟོ་བར་ཡང་འབྲུག་མི་མང་ཤོས་ཅིག་གིས་ས་ཁུམ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱབ་ཁུངས་ལོ་རྒྱུས། དེ་
ལས་ས་ཆའི་ཁེ་བན། ས་ཆ་སྤྱོད་ལེན་དང་ ས་བརྗེ་སོར་གྱི་ས་ཁུམ་བཀོད་ཐངས། དེ་ལས་གཞུང་
ལས་ས་ཁུམ་ཞུ་ཐངས་ཀྱི་བྱ་རིམ་རྒྱ་མ་གོ་མི་ལེ་ཤ་ཡོད་པ་ཨིན།

དེ་འབད་མ་ལས་སའི་ཁྲིམས་ཡིག་༡༩༧༩ ཅན་མ་དང་། སའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་བཅའ་ཡིག་གྱི་
ལོ་ ༢༠༠༧ ཅན་མ། དེ་ལས་དང་སྤྱི་ཁུམ་དམར་ཐང་ཅན་མ། ས་ཁུམ་ཨེ་ཀར་ཟེན་གྱིས།
གཞུང་གི་ཕྱག་བཞག་ས་ཁུམ། ལག་ཁུམ། གཞན་ཡང་རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་ནང་
གསོག་འཇོག་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་རྒྱ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ཡོད་པ་ཨིན།

ཞིབ་འཚོལ་ཐབས་ལམ།

ཞིབ་འཚོལ་ཐབས་ལམ་ཡོངས་གྲགས་ལུ་ཁྲུངས་བཅོན། ཟླ་མཚན་བཅོན། ཐབས་ཤེས་སྤེལ་མ་
ཟེར་གསུམ་ཡོད་པ་ལས་དེའི་ཞིབ་འཚོལ་གྱི་དོན་ལུ་ཁྲུངས་བཅོན་ཐབས་ལམ་འདི་ལག་ལེན་
འཐབ་ཅི་ཟེར་བྱ་ནི་ཨིན། དེ་ཡང་དེའི་ཞིབ་འཚོལ་དོན་ཚན་འདི་མཁས་པ་ཚུ་གིས་ཡིག་ཐོག་
བཀོད་མི་ཡིག་ཆ་དང་། ཉམས་སྲོང་ཅན་དང་ཤེས་ཡོན་ཅན་ཚུ་གི་དག་ཐོག་ལུ་སྤྲུབ་རྒྱུ་ཡོད་མི་
གནས་ཚུལ་ཚུ་གཏིང་ཟབ་ཀྱི་དབྱེ་དབྱུད་དཔོན་ལས་བརྟེན་ཁྲུངས་བཅོན་ཐབས་ལམ་འདི་ལག་
ལེན་འཐབ་ཅི།

གནས་སྤྱད་བསྐྱེ་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་མཁོ་ཆས་དྲི་བ་དྲིས་ལན་དང་ཡིག་ཆ་དབྱེ་དབྱུད་གཉིས་ལག་
ལེན་འཐབ་ཅི། དང་པ་དྲི་བ་དྲིས་ལན་དེ་ཡང་རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཡིག་ཚང་ནང་
ཡུན་རིང་སྤྱི་ཕྱོགས་ལུ་མི་ཉམས་སྲོང་ཅན་དང་ཤེས་ཡོན་ཅན་མི་ངོམ་བཞི་དང་།

ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་གནང་མི་འགན་ཁིད་ཅན་གྱི་མི་ངོམ་གསུམ་དང་གཅིག་ཁར་དུས་
སྤྱི་བས་བཟོ་སྟེ་དྲི་བ་དྲིས་ལན་འབད་ཡི། དྲི་བ་དྲིས་ལན་དེ་ཡང་གཏིང་ཟབ་ཀྱི་ལན་ཐོབ་ཐབས་
ལུ་གོ་ཡངས་པའི་དྲི་བ་མང་སུ་བཀོད་དེ་གནས་སྤྱད་བསྐྱེ་ལེན་འབད་ཡི་ཟེར་བྱ་ནི་ཨིན། གཉིས་
པ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་དབྱེ་དབྱུད་འབད་ཡི། དེ་ཡང་སའི་ཁྲིམས་ཡིག་༡༩༧༩ ཅན་མ་
དང་། སའི་བཅའ་ཁྲིམས་༢༠༠༧ ཅན་མ། མི་དབང་མངའ་ཞབས་ཀྱི་བཀའ་ཤོག་དང་། གཞན་
ཡང་དོན་ཚན་དང་འབྲེལ་བའི་མཁས་པ་ཚུ་གིས་བྲིས་ཡོད་པའི་དབེ་དབེ་དང་ཟིན་བྲིས་ཚུ་དབྱེ་
དབྱུད་འབད་དེ་གནས་སྤྱད་བསྐྱེ་ལེན་འབད་ཡི། དེ་མ་ཚད་ཁྲུལ་དམར་ཐམ་ཅན་མང་དང་། འབྲེལ་
ཡོད་པར་དང་བཀའ་ཤོག་ལ་སོགས་པ་པར་རྒྱུན་འབད་མི་དང་མ་འབད་བའི་ཡིག་ཆ་དང་ཟིན་
བྲིས་ཚུ་གང་མང་བསྐྱེ་ལེན་འབད་དེ་འབྲུང་ཁྲུངས་སོ་སོ་ལས་གནས་སྤྱད་ཚུ་བསྐྱེ་ལེན་འབད་ཡི།

འབྲུང་ཁུངས་སོ་སོ་ལས་བསྐྱུ་ལེན་འབད་བའི་གནས་སྡུང་ཚུ་དོན་ཚན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་དང་
མེད། རྒྱ་མཚན་དང་གནས་ཚུལ་ཚང་མ་ཚང་། གནས་ཚུལ་འཕྲི་བསྐྱུན་དང་ཁ་སྐོང་བཀའ་
དགོས་ཡོད་དང་མེད། རྒྱུ་བྱེད་དང་བཅས་ཡོད་དང་མེད་ལེགས་ཤོམ་སྤེལ་ཕྱི་སེལ་རྒྱབ་སྐྱོད་དབྱེ་
དབྱེད་མཐིལ་ཕྱིན་འབད་ཡི། གནས་སྡུང་དབྱེ་དབྱེད་འབད་དགོ་མི་དེ་ཡང་ རྒྱུ་བྱེད་ཀྱི་གནས་
སྡུང་ཡོད་དང་མེད་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་དོན་ལུ་དང་། ཚཱ་མ་རིག་ལུ་ཁ་སྐོང་བཏུབ་པའི་ཤེས་ཡོན་
དང་རིག་ཕྱུལ་གསར་པ་ཡོད་དང་མེད། དེ་ལས་ཞིབ་འཚོལ་བྱི་བའི་ལན་ཚང་དང་མ་ཚང་། ཞིབ་
འཚོལ་གྱི་དམིགས་གཏང་བསྐྱེད་མི་ལས་དོན་ཚུ་རྒྱུ་བྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་ཡོད་དང་མེད་
བཟུ་ནི་དོན་ལུ་དབྱེ་དབྱེད་འབད་ཡི་ཟེར་བྱ་ནི་ཨིན།

གནད་དོན་ཞིབ་འབྲུག་གི་སྐབས་འབྲས་དང་གྲོས་བཤད།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ས་ཁུམ་བཟོ་ནི་ལམ་སྲོལ་འདི་འགོ་དང་པ་དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་
ནང་གྲུམ་ཞབས་དྲུང་རིན་པོ་ཆེ་ལམ་བཞུགས་པའི་སྐབས་ལུ་བྱུང་ལུག། དེ་ཡང་གྲུམ་ཞབས་དྲུང་
དག་དབང་རྣམ་རྒྱལ་མཚོག་སྤྱི་ལོ་༡༩༧༤ ལོ་ལུ་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཕྱོན་ཏེ། ལུབ་ཕྱོགས་རྫོང་
ལག་ཚུ་ནང་ཚོས་སྤེ་དང་སྤེ་ཚང་ལེ་ཤ་ཅིག་ཕྱག་བཏུབ་གནང་སྟེ་དད་ཅན་མི་སེར་ཚུ་ལུ་བཀའ་
ཚོས། རྒྱ་གསུང་བྲགས་ཀྱི་བྱིན་ཅན་རྟེན་གྱི་མཇལ་ལ། ཚོ་འདི་ཕྱི་གཉིས་ལུ་ཕན་པའི་རྣམ་དགའ་
དགོ་བའི་བསོད་ནམས་བསགས་པའི་མཚོད་སྤོང་གསར་བཞེངས་དང་། རྒྱ་མཚོད་འབྲུམ་སྤེལ་
སོགས་པ་གཤེན་གསོན་གཉིས་ལུ་ཕན་པའི་རིམ་གོ་དང་། ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ལས་རིམ་ལེ་ཤ་ཅིག་
གསར་གཏོད་མཛོད་དེ་བཟུན་པ་དང་མི་སེར་ལུ་ཕན་པའི་འགོ་དོན་རྒྱ་སྤོམ་སྤེལ་མཛོད་གནང་ལུག།

དེའི་བཀའ་རྒྱུན་དག་འཚོར་ལུ་དད་ཅན་སྤྱིན་བདག་ཚུ་གིས་གྲུམ་ལུ་འབུལ་བ་རྒྱ་སྤོམ་སྤེལ་
ལུག། དེ་ཡང་ལ་ལུ་ཅིག་གིས་དབང་ལུ་བའི་དབང་ཡོན་སྤེལ་ རྫོང་ཆ། ལ་ལུ་ཅིག་གིས་དགོས་
མཁོ་ཆེ་བའི་མཐུན་རྐྱེན་དཔེར་ན་ རེད། རྒྱལ། རྩེ། འཛེར་མ། སིབ། ཀུར། ལྷ། ཤ། མམ། དར་

ཚོལ། ང་ཨམ། མྱུ་ཚོད་བསྟེ། ཐབ་ཤིང་། ཤིང་འབྲས། ཡི་གུ་འབྲི་ནིའི་འདལ་ཤོག། ཐབ་ཀྱི་
ཤོ་ཐལ། གནག་རྩེ་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་དུ་པ་རྩུ་ལུ་ལུ་ལུ། དེ་མ་ཚད་སྤྱིན་བདག་ལ་ལུ་ཅིག་གིས་
སྐྱམ་མཚོག་ས་གནས་རྩེ་ནང་གཟིགས་སྐོར་གྱི་དོན་ལུ་བྱོན་པ་ད་དགོ་པའི་མཐུན་ཀྱི་ཚབས་ཏ།
ལལ་ཏ། གསོལ་ལྷ་བམ། དེ་ལས་རྩུ་རྩུ་ལོ་བསྐྱར་བཞིན་དུ་ལུ་མི་ལེ་ཤ་ཐོན་ལུ།

དེ་གིས་མ་ཚད་པར་དང་ཅན་སྤོབ་མ་དང་འབྱོར་ལྷན་སྤྱིན་བདག་རྩུ་གིས་བསྐྱར་པ་ཕྱོགས་མཐར་
དར་བའི་བཀའ་རྒྱ་དགའ་རྩེ་དང་། བསྐྱར་པ་ལྷན་པའི་གནས་ཐབས་ལུ་བསྐྱར་པའི་གཞི་མ་
དགོ་འདུན་གྱི་སྤེ་བཙུག་དགོ་པའི་ལུ་བ་དང་། ལ་ལུ་ཅིག་གིས་ཕྱག་དང་མཚོད་པའི་རྟེན་ལུ་
གཙུག་ལག་ཁང་རྩུ་གསར་བཞེངས་གནང་དགོ་པའི་ལུ་བ་ལུ་ལུ། དེའི་དོན་ལུ་མི་མེར་རྩུ་
གིས་རང་གིས་ཟ་སྤྱོད་འཐབ་པའི་ས་ཞིང་རྩུ་ ལ་ལུ་སྐྱམ་གྱི་ལོ་བྱད་དང་། ལ་ལུ་དགོན་པའི་
མཚོད་གཞིས་སྤེ་ལུ་ལུ། སྐྱམ་ཞབས་དུང་གིས་མི་མེར་གྱི་ལུ་མི་ས་གཞི་དེ་རྩུ་མ་འོངས་
པའི་ནང་སྐྱར་པ་མི་དོམ་རྩུ་གིས་སྐྱར་དོན་ལུ་སྤྱོད་ནིའི་ཉེན་ལ་ཡོད་པ་གཟིགས་ཏེ། དད་ཅན་སྤྱིན་
བདག་རྩུ་གིས་ལུ་མི་མཚོད་གཞིས་རྩུ་སྐྱར་པ་མི་དོམ་གཅིག་གི་མིང་ཐོག་ཁར་མེན་པར་
གཞུང་གི་བདག་དབང་ཐོག་བཞག་ཐབས་ལུ་ས་གཞི་རྩུ་ཡིག་ཐོག་བཀོད་དེ་ས་ཁྲམ་འགོ་དང་
པ་བཟོ་གནང་ལུ། ལྷག་པར་དུ་མ་འོངས་པའི་ནང་ས་ཆ་བདག་སྐྱོང་དང་འཛིན་སྐྱོང་རྩུ་ཁྲིམས་
མཐུན་ཐོག་གནས་ཐབས་ལུ། ཁྲམ་གུ་གཞུང་གི་ཐིུ་དམར་པོ་བརྒྱབ་སྟེ་ས་ཁྲམ་དམར་ཐམ་
ཅན་མ་ཟེར་མིང་བཏགས་ཏེ། ཁྲམ་འདི་འགོ་དང་པ་དབང་འདུས་པོ་བྱང་ཤར་དར་བརྒྱད་ཀྱི་དོན་
ལུ་སྤྱི་ལོ་༡༩༧༩ ལོ་ལུ་བཟོ་གནང་ལུ།

དེ་ལས་རྩུར་མིས་པ་བཞིན་རྩེ་ལག་གཞན་གྱི་དོན་ལུ་སྤྱི་ལོ་༡༩༨༢ ལོ་ལུ་སྤྱངས་ཐབ་བདེ་བ་
ཚེན་པོའི་པོ་སྤང་ནང་ཁྲམ་དམར་ཐམ་ཅན་མ་འདི་བསྐྱར་ཞིབ་མཚོད་དེ་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ཁྲམ་སྤེ་
གཞི་བཙུགས་མཚོད་གནང་ལུ། ཁྲམ་དམར་ཐམ་ཅན་མ་འདི་ཤུལ་ལས་སྤེ་སྤྱིད་མིམ་བྱོན་རྩུ་

གིས་ མི་སེར་ལས་ཁུལ་བསྐྱུ་ནི་དོན་ལུ་འགྲོ་མཐུན་དེ་ལག་ལེན་འཐབ་ཅུག། ཁུལ་དམར་ཐམ་
ཅན་ལ་དེ་ དུས་རབས་བརྒྱ་བདུན་པ་ལས་འགོ་བཅུག་གས་ཏེ་དུས་རབས་ཉི་ལུ་པ་ མི་དབང་
འབྲུག་རྒྱལ་གསུམ་པའི་ཆབ་སྲིད་གནས་ཡུན་ཕྱིད་ཚུན་ལག་ལེན་འཐབ་སྡོད་ཅུག།

རྫོང་ལག་སོ་སོ་ནང་ཁུལ་དམར་ཐམ་ཅན་མའི་ནང་དོན་རྒྱུ་དགོས་དོན་དང་འཁྲིལ་དུམ་གྲ་རེ་མ་
འབྲུག་བྱུང་ཅུག། འདི་ལས་བརྟེན་གཞུང་ལུ་ས་ཁུལ་བཏབ་ནིའི་ལམ་ལུགས་ཡང་མ་འབྲུག་བྱུང་
ཅུག། དཔྱེ་འབད་བ་ཅིན། ཀྲར་སྡོད་ལུ་ལྷན་སྐྱུབ་རིན་ཆེན་ཕྱིའི་ཆབ་འོག་གི་ཁུལ་དམར་ཐམ་ཅན་ས་
དང་། གཞུལ་སྐྱར་བདེ་ཆེན་ཡངས་ཕྱིའི་ཆབ་འོག་གི་ཁུལ་དམར་ཐམ་ཅན་ས་གི་ནང་གསལ་
གཞུང་ལུ་ས་ཁུལ་བཏབ་ཐངས་དབྱེ་བ་གཉིས་བྱུང་ཅུག། འདི་ཡང་སྤེལ་ཁུལ་དང་། ཕྱིད་ཁུལ་
ཟེར་མི་རྩི་ཨིན་པས། སྤེལ་ཁུལ་ཟེར་མི་འདི་ཟུ་སྡོད་འཐབ་པའི་ས་ཁུལ་གི་རྩི་ག་རའི་འཐོན་ཁུལ་ཆ་
མཉམ་ཅིས་རྒྱབ་སྐྱོེ་གཞུང་ལུ་ཁུལ་སྤེལ་བུ་སྤེལ་མི་དང་། ཕྱིད་ཁུལ་ཟེར་མི་འདི་ཟུ་སྡོད་ཀྱི་ས་
ཁུལ་ག་ར་མེན་པར་ཕྱིད་ཀ་དེ་ཅིག་གི་ཁུལ་ཅིས་རྒྱབ་སྐྱོེ་གཞུང་ལུ་སྤེལ་མི་ལུ་སྐྱབ་ཨིན་མས།

དེ་བསྐྱར་དང་ཅན་སྤྱིན་བདག་རྩི་གིས་སྐྱུ་དང་གཏན་བཞུགས་གྲ་ཚང་ལུ་ས་ཆ་རྩི་ཡོ་བྱུང་དང་།
མཚོད་གཞིས་སྤེ་སྤུལ་མི་དེ་ཡང་ལ་ལུ་ཅིག་གིས་ཚོགས་བསམ་གསེབ་སྡོད་གི་དོན་ལུ་དང་། ལ་
ལུ་གིས་གསེན་པའི་རིམ་གྲོ་དང་གཤེན་པའི་དག་ཅུ་གི་དོན་ལུ་ རྒྱ་མཚོད་འབྲུམ་སྤེ་རྩི་གནང་
ནིའི་དོན་ལུ་སྤུལ་ཅུག། དེ་བཟུམ་སྤེ་ལ་ལུ་གིས་ཉེ་མ་ཚོས་སྤེ་རྩི་ལུ་རང་གི་ས་ཆ་མཚོད་གཞིས་
སྤེ་སྤུལ་མི་རྩི་ལུ་གཞུང་ལུ་ལོ་བསྐྱར་རྫོན་ཁུལ་སྤུལ་དགོ་པའི་དགོངས་ཡངས་ཡོད་པ་ལས།
གཞུང་ལུ་ཁུལ་སྤུལ་ནི་ལས་བྱུར་ཐབས་ལུ་རང་གི་ཟུ་སྡོད་འཐབ་པའི་ས་ཆ་རྩི་གཏན་བཞུགས་
གྲ་ཚང་ལུ་མཚོད་གཞི་སྤེ་སྤུལ་ཅུག། དེ་བསྐྱར་གཞུང་ལུ་མི་སེར་རྩི་གིས་ས་ཆ་ལས་བརྟེན་པའི་
ལོ་བསྐྱར་གྱི་ཁུལ་རྩི་རྩི་སྤེ་སྤུལ་དགོ་པའི་ལམ་ལུགས་སྤེ་དུགས་ཡོད་པ་ལས། རང་གི་ས་
ཆ་གཏན་བཞུགས་གྲ་ཚང་ལུ་མཚོད་གཞིས་སྤེ་སྤུལ་ཞིན་མ་ལས། ས་ཆ་འདི་རང་འཇགས་རང་

གིས་ཟླ་སྟོན་འཐབ་སྟེ་གྲུ་ཚོང་ལུ་ཐོག་རྒྱབ་སྟེ་གྲུངས་ལ་ཉུང་སུ་ཅིག་ལས་སྤུལ་མ་དགོ་ནི་དེ་
གིས་མི་སེར་མང་ཤོས་ཅིག་གིས་རང་གི་ས་ཆ་འདི་གཏན་བཞུགས་གྲུ་ཚོང་ལུ་མཚོན་གཞིས་སྟེ་
སྤུལ་ཅུག།

མི་སེར་ཚུ་གིས་ལོ་བསྟར་གཞུང་ལུ་བཏབ་དགོ་པའི་ཁྲལ་ལས་ཟུར་ཐབས་རྒྱུངས་ཅིག་གི་ལོ་
ཕན་བཏུ་སྟེ་སྤུགས་ལུ་རང་གི་ས་ཆ་འདི་བདག་དབང་བྱུང་ནི་ཨིན་མ་སེམས་ལར་དུན་མ་ཚུགས་
པས། འུལ་ལས་རང་དབང་ས་ཆ་རྒྱུང་དང་གྲུ་ཚོང་ལུ་ཡོ་བྱེད་སྟེ་སྤུལ་མི་ས་ཆ་སྐོར་བཟའ་ཚོང་
ལ་ལུ་ཅིག་ནང་དོ་ས་འགྲིགས་པར། ས་ཆ་བགོ་བཤའ་རྒྱབ་ནི་ལུ་མཁན་མ་འཚམས་པར་རྒྱུམ་
དང་གཏན་བཞུགས་གྲུ་ཚོང་ལུ་གཏན་འཇགས་སྟེ་སྤུལ་དགོ་པ་ཐོན་ཅུག། ས་ཆ་དེ་ཚུ་འུལ་ལས་
རྒྱུམ་ཞབས་རྗེས་གིས་མ་འོངས་ཡུན་བརྟན་དང་། སྐར་པ་མི་དོམ་རེ་གཉེས་ཀྱི་ལག་པར་མ་ཚུན་
པར་གཞུང་འཕགས་པའི་གྲུ་ཚོང་ནང་བཞུགས་མི་དགོ་འདུན་འདུས་པ་རྒྱ་མཚོ་ལུ་ཕན་པའི་
སྤུགས་བཞེད་གནང་སྟེ། མི་སེར་གྱིས་སྤུལ་མི་ཡོ་བྱེད་དང་མཚོན་གཞིས་ཀྱི་ས་ཆ་ ཆ་མཉམ་
ཁྲལ་ནང་བཀོད་དེ་གཞུང་གྲུ་ཚོང་གི་སྤུག་ཐམ་ཐིུ་དམར་པ་རྒྱབ་སྟེ་ཁྲལ་དམར་ཐམ་ཅན་མ་འདི་
བཟོ་གནང་ཅུག།

རྟིང་ལས་རྒྱུམ་ཞབས་རྗེས་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་ཐེབས་པའི་ཚུལ་དུ་སྤུགས་
དམ་ལུ་བཞུགས་ཞིན་མ་ལས། རྒྱུམ་ཞབས་རྗེས་རྒྱ་དངོས་བཞུགས་དོ་བཟུམ་དང་ཅན་མི་སེར་
ཚུ་ལས་སྤུལ་མི་དེ་ཅིག་མ་འཐོན་མ་ལས། བསྟན་པ་འཛིན་སྟོན་དང་དགོ་འདུན་འཚོ་སྟོན་གི་དོན་
ལུ་སྟེ་སྲིད་རིམ་བྱོན་ཚུ་གིས་ཁྲལ་དམར་ཐམ་ཅན་མའི་ནང་བཀོད་ཡོད་པའི་མཐུན་རྐྱེན་ཚུ་མི་
སེར་ཚུ་ལས་ལོ་བསྟར་གྱི་ཁྲལ་སྟེ་བསྟུ་ནི་འགོ་བཙུགས་ཅུག། ཁྲལ་བསྟུ་ལེན་གྱི་ཚད་གཞི་དེ་
ཡང་མི་སེར་རང་སོ་གིས་སྟོན་པའི་ས་གཞི་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་བསྟུ་ལེན་འབད་སྟོན་ཅུག།

མི་སེར་ལས་ལོ་བསྟར་ཁལ་བསྐྱར་བའི་སྐབས་བྱ་སྟབས་བདེ་ཉིང་ལུ་བཏུ་སྟེ་ མི་སེར་ཚུ་གིས་
སྦྱོང་མི་མཐུན་རྐྱེན་ཚུ་གར་ཡིག་ཐོག་བཀོད་ཅུག། དེ་ཡང་ཚུ་ཞིང་། སྐམ་ཞིང་། ཚོང་ཞིང་། བྱིས་
ས། རྒྱ་ཞིང་། སོག་ཤིང་། ལྷ་འབྲོག་ཚུ་ཡིན་མས། དེ་བསྐྱར་གི་ཁུམ་འདི་ནང་ས་ཆའི་མིང་།
ལེ་བ་མང་ཉུང་གི་གྲངས་ལ། ས་སྒོ། ཞིང་ནང་སོན་བྲེ་ག་དེ་ཅིག་བཏབ་ཡིན་ན་དང་། ཞིང་འདི་
ལས་ལོ་ཐོག་ག་དེ་ཅིག་འཚོ་མ་ཡིན་ན་དེ་ཚུ་ལ་གསལ་ཡིག་ཐོག་བཀོད་དེ་ཁུམ་བཟོ་ཅུག། དེ་
ལས་ཚུར་མི་ཚུ་གིས་ཁུམ་དང་འབྲེལ་ས་ཆ་བདག་འཛིན་འཐབ་ནི་དང་། ཟ་སྦྱོང་འབད་ནིའི་ལམ་
ལུགས་ཚུ་རིམ་པ་བཞིན་བྱུང་ཅུག། རྒན་ཤོས་ཚུ་གིས་འབད་བ་ཅིན་ དེ་བསྐྱར་མི་སེར་ཚུ་གིས་
གཞུང་ལུ་ཁལ་དུས་ཚོད་ཁར་ཕུལ་ཚུགས་མི་དང་མ་ཚུགས་མི་བྱ་སྟབས་མ་བདེ་མེ་ཤ་ཅིག་
ཐོན་ཅུག། ལྷག་པར་དུ་ཤར་ཕྱོགས་འཁོར་ལོ་ཕྱིབས་བརྒྱུད་ཀྱི་མི་སེར་ཚུ་གཞུང་ལུ་ལས་ལམ་
ཐག་རིང་ནི་དེ་གིས་མི་སེར་གར་གིས་དུས་ཚོད་གཅིག་ཁར་གཞུང་ལུ་ཁལ་ཕུལ་མ་ཚུགས་པའི་
བྱ་སྟབས་མ་བདེ་མཐོན་མི་དེ་བསལ་ཐབས་ལུ། ཀྲོང་གསར་དཔོན་སློབ་ཀྱིས་ཤར་ཕྱོགས་འཁོར་
ལོ་ཕྱིབས་བརྒྱུད་ལས་ལོ་བསྟར་གི་ཁལ་ཚུ་བསྐྱར་སྟེ་རང་རྒྱ་ཉེ་པའི་ཚོས་ཉལ་དེས་པར་དུ་སྦྱངས་
ཐང་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་ཕོ་བྲང་ནང་ཕུལ་བར་འོང་དགོ་པའི་ལམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་འབད་ཅུག།
དེ་ལས་ཚུར་རང་རྒྱ་ཉེ་པའི་ཚོས་ཉེ་པའི་ཚོས་ཉེ་པའི་ཚོས་ཉེ་པའི་ཚོས་ཉེ་པའི་ཚོས་ཉེ་པའི་ཚོས་ཉེ་པའི་
ཉིན་མ་ཟེར་མིང་གི་སྟོན་གྲགས་དར་ཁྲབ་སོང་ཅུག་ཟེར་སྟེ་ཡིན་མས།

རྒྱལ་ཁབ་གོང་འཕེལ་དང་མི་སྲོལ་གི་གནས་སྟངས་འགྱུར་བ་ལས་བརྟེན་ས་གཞི་འཛིན་སྦྱོང་
དང་ཟ་སྦྱོང་འབད་ཐངས་ལམ་ལུགས་ལུ་འགྱུར་བ་ལེ་ཤ་ཅིག་བྱུང་ཅུག། ལུང་ཕྱོགས་ལ་ལུ་ཅིག་
ཁར་བྱིས་ནང་ལུ་འབད་མི་མི་སྲོལ་ལངས་མེད་ནི་དེ་གིས་ཁུམ་ནང་བཀོད་མི་ས་ཞིང་གར་ཟ་
སྦྱོང་འབད་མ་ཚུགས་པའི་ས་གཞུང་ལུ་ལོ་བསྟར་གི་སྟོན་ཁལ་ཚུ་དུས་ཚོད་ཁར་ཕུལ་མ་ཚུགས་
པའི་གདོང་ལེན་ལེ་ཤ་བྱུང་ཅུག། ལུལ་ལས་རྒྱལ་བརྒྱུད་ཀྱི་གཞུང་དབུ་བརྟེས་ཞིན་མ་ལས་ཚོས་

རྒྱལ་མི་དབང་མངའ་བདག་པོ་མེས་ཀྱི་ཚུ་བློ་གྲིས་མི་སེར་གྱི་སྤྱིད་ལུ་གཟིགས་ཏེ་ཉེ་མའི་ཁྲལ་ལུ་
 ཐངས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ཚུ་བསྐྱར་ཞིབ་མཛད་དེ་མི་སེར་ལུ་ཁྲལ་ཡངས་ཆ་གི་སྤྱིད་སྤྱོད་ཚར་ལེ་
 །གནང་ཅུག། རྒྱལ་བརྒྱུད་ཀྱི་རིང་ལུགས་གཞི་མ་བཅུགས་ཚུན་གཞུང་དང་མི་སེར་ལུ་ཕན་
 པའི་ཁྲིམས་མཐུན་དང་དྲངས་གསལ་ཅན་གྱི་ས་གཞི་འཛིན་སྐྱོང་ལམ་ལུགས་ཚད་ལྡན་ཅིག་
 གཞི་བཅུགས་འབད་མ་ཚུགས་པར་ལུས་ཅུག། སྤྱི་ལོ་༡༩༠༧ ལོ་ལུ་ཀྲོང་གསར་དཔོན་སྐོར་
 བོང་ས་ལུ་རྒྱ་རྒྱུད་དབང་ལུགས་མཚོག་འབྲུག་བརྒྱུད་འཛིན་དང་པའི་གསེར་ཁྲི་ཁར་ཐེབས་ཞིན་མ་
 ལས། གཞུང་དང་མི་སེར་ཚུ་ཕན་པའི་ས་གཞི་འཛིན་སྐྱོང་གི་ལམ་ལུགས་ཚུ་རིམ་པ་བཞིན་བྱུང་
 ཅུག། ས་གཞི་འདི་འཕྲལ་གྱི་བསམ་དོན་ཚོས་བཞིན་གྲུབ་ཚུགས་པའི་རྒྱ་ལོར་གཙོ་བོ་ཅིག་
 ཨིན་མ་མ་ཚད། མ་འོངས་ལུགས་ཀྱི་བདོག་གཏད་དང་བྱ་བརྒྱུད་ཚུ་ལུ་བཤུལ་རྒྱ་བཞག་བཏུབ་
 པའི་མི་ཟད་གཏེར་གྱི་རྒྱ་ལོར་དེ་ཡང་གཙོ་བོ་ས་གཞི་འདི་ཨིན་མ་མ་འོན་པར་གཟིགས་ཅུག། དེ་
 མ་ཚད་ས་གཞི་འདི་ལྷོ་སྤྱོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་དང་། རང་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ཆ་མཉམ་བརྟེན་སའི་
 རྟེན་གཞི་གཙོ་བོ་ཅིག་འབདཿ་ལས། ཡོད་ན་དེས་ཚོག་པ། མེད་ན་ཐབས་ཆག་པའི་རྒྱ་ལོར་གལ་
 ཅན་ཅིག་ཨིན་མ་ལས་ས་གཞི་འདི་མི་འཛིན་སྐྱོང་བཟུམ་རྩ་ཅན་ཅིག་སྤེ་བཅི་འཛོག་མཛད་གནང་
 ཅུག། ལྷག་པར་དུ་མི་དབང་ཚོས་རྒྱལ་མི་ཚུ་བློ་གྲིས་འབྲུག་གི་ས་གཞི་འདི་རྒྱ་བོད་ག་གི་
 ལག་པར་ཚུད་མ་བཅུག་པར་སྤུང་སྐྱོབ་སྤྱིད་མཛད་དེ་པ་སྤོད་སར་བུ་སྤོད་ནི་ཡོད་པ་སྤེ་བཟོ་
 གནང་ཅུག།

མི་སེར་གྱི་སྤྱིད་སྤྱོད་ལུ་གཟིགས་ཏེ་ཁྲམ་དམར་ཐམ་ཅན་མའི་ནང་དོན་བསྐྱར་ཞིབ་མཛད་ཡོད་
 པ།

རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་སེར་གྱི་སྤྱིད་སྤྱོད་ལུ་གཟིགས་ཏེ་ཚོས་རྒྱལ་མི་ཚུ་བློ་གྲིས་ འབྲུག་གི་ས་
 ཁྲམ་རྒྱིང་ཤོས་དམར་ཐམ་ཅན་མའི་བསྐྱར་ཞིབ་མཛད་གནང་ཅུག། བསྐྱར་ཞིབ་ཐངས་དང་པ་

དེ་ཡང་ཚོས་རྒྱལ་མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་འབྲུག་རྒྱལ་དང་པ་གོང་ས་ཨུ་རུ་ཅི་དབང་
ཚུགས་ཞབས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་༡༩༧༩ ལོ་ལུ་མཛད་གནང་ཅུག། དེ་བསྐྱར་བསྐྱར་ཞིབ་མཛད་དགོ་མི་དེ་
ཡང་ ཁྲུལ་དམར་ཐམ་ཅན་མའི་ནང་ སའི་མིང་། སའི་དབྱེ་བ། ས་ཁྲུལ་བཟོ་བའི་རྒྱ་ཚོས་ལ་
སོགས་པ་གལ་ཆེ་བའི་གནས་རྒྱལ་ལ་གསལ་བཀོད་དེ་མེད་པ་ལས། མི་དབང་ཞབས་ཀྱིས་
ཁྲུལ་འདི་ནང་རང་སོའི་གཡུས་སྤོའི་ས་མཚམས་དང་རི་མཚམས། སའི་ཚོ་བདག་གི་མིང་དང་
རིགས་ཁྲུངས། ས་ཆའི་མིང་། སའི་དབྱེ་བ། རྒྱང་དོ། ལེབ་གྲངས། མོན་བྱེ། ཁྲུལ་ཕུལ་ཐངས་
རྒྱ་ལ་གསལ་བཅུགས་ཏེ་གཞུང་གི་ཕྱག་བཞག་ས་ཁྲུལ་དམར་ཐམ་ཅན་མ་འདི་བསྐྱར་ཞིབ་
མཛད་གནང་ཅུག།

དེའི་རྗེས་ལས་འབྲུག་རྒྱལ་གཉེས་པ་ཞེས་གཤེགས་འཛིགས་མེད་རྗེ་རྗེ་དབང་ཚུགས་ཞབས་ཀྱིས་
སྤྱི་ལོ་༡༩༩༦ ལོ་ལུ་ ས་ཆ་ལས་བརྟེན་པའི་ཁྲུལ་གཞུང་ལུ་ཕུལ་བའི་སྐབས་བྱ་སྐབས་བདེ་ཏོག་
ཏོ་འོང་ཐབས་ལུ་ཁྲུལ་དམར་ཐམ་ཅན་མ་འདི་བསྐྱར་ཞིབ་མཛད་གནང་ཅུག།

ལྷག་པར་དུ་ མ་འོངས་གནས་སྤངས་ཀྱི་ འགྲུང་བ་རྒྱ་མཐོན་པར་གཟིགས་པའི་ འཕགས་
མཚོག་སྤུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་སྤྱོད་ཚོས་རྒྱལ་མི་དབང་གསུམ་པ་འབྲུག་མི་ཡོངས་ཀྱི་
གཙུག་རྒྱུན་སྲུང་བསམ་བཞིན་དུ་མའི་རྒྱལ་པོའི་གཞུགས་སུ་བྱོན་མི་དེ་གིས་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་
སེར་གྱི་འཐབ་དོན་ལུ་ས་ཆ་བདག་འཛིན་འཐབ་མི་གཙུག་སྲུང་ཅིག་དེས་པར་དགོས་གཟིགས་ཏེ།
འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་བརྒྱུ་སྲུང་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ས་འཇལ་ལས་ཁྲུངས་འགོ་དང་པ་
སྤྱི་ལོ་༡༩༥༦ ལོ་ལུ་ལྷོ་མཚམས་རྫོང་ཁག་ས་གནས་བསམ་ཚེ་ལུ་གཞི་བཅུགས་གནང་ཅུག།

ས་འཇལ་གྱི་ཡིག་ཚང་འགོ་དང་པ་བསམ་ཚེ་ལུ་གཞི་བཅུགས་མཛད་དགོ་མི་དེ་ཡང་ལྷོ་
མཚམས་རྫོང་ཁག་གི་ས་འོངས་མང་ཤོས་ཅིག་ཁྲིམ་མཚོས་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱ་གར་དང་ས་མཚམས་

འབྲེལ་ཏེ་ཡོད་པ་མ་ཚད། ཉེ་མ་རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ཕྱི་རྒྱལ་ British གི་དབང་བཅོན་གྱི་
མངའ་འོག་ལུ་སྡོད་པའི་སྐབས་ཕྱི་སྤྱིང་གཞུང་དང་འབྲེལ་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ས་མཚམས་སྐོར་མ་
འགྲིགས་པའི་གནས་སྤངས་ལེ་ཤ་ཅིག་རྒྱུང་ཅུག། དེ་ལས་བརྟེན་འབྲེལ་དང་རྒྱ་གར་གྱི་ས་
མཚམས་གཏན་འཁེལ་མ་འགྲོ་བར་ཡོད་པའི་ས་ཆ་དེ་ཚུ་འཇལ་ཞིན་མ་ལས་ས་མཚམས་ངོས་
ལེན་གྱི་མཚན་རྟགས་བཅུག་ནིའི་དོན་ལུ་དང་། ས་མཚམས་ཚུ་སྤྱིང་སྤྱིང་ལྷ་རྟོག་དང་ཉེན་སྲུང་
འབད་ཐབས་ལུ་ས་འཇལ་ལས་ཁུངས་ཡིག་ཚང་འདི་འགོ་དང་པ་བསམ་ཅེ་ལུ་གཞི་བཅུགས་
གནང་ཅུག།

སྤྱི་ལོ་༡༩༥༣ ལུ་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་༡ པའི་གོས་ཚོད་དོན་ཚན་༣ པའི་ནང་ཉེ་མ་
ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་སེར་ཚུ་རང་སེའི་བ་གཞི་རྒྱབ་ཁར་བཤོལ་ཏེ་ཅུབ་ཕྱོགས་རྫོང་ཁག་ཚུ་ནང་མི་
འོང་ནིའི་འབའ་རྒྱབ་སྟེ་ཡོད་མི་དེ་ ཚོས་རྒྱལ་མི་དབང་འབྲེལ་རྒྱལ་གསུམ་པ་མཚོག་གིས་
འབའ་ལུ་གནས་མ་དགོ་པའི་སྤྱིད་སྤུག་གནང་ཅུག། དེ་བསྐྱེད་མི་དབང་མཚོག་གིས་ཤར་ཕྱོགས་
རྫོང་ཁག་ཚུ་ནང་བསྐྱོད་བཏུབ་པའི་ས་གཞི་ལངས་མེད་པའི་ཁར། དུམ་གྲ་འེ་ཡོད་མི་ཚུ་ཡང་
སྤྱང་དང་གཤོང་གིས་བཅད་དེ་མང་ཤོས་ཅིག་གུན་གཟུར་དུགས་ཡོད་པ་ལས། ཤར་ཕྱོགས་རྫོང་
ཁག་དང་ཕྱུད་པ་ད་ཅུབ་ཕྱོགས་རྫོང་ཁག་གི་ས་གནས་སྤུངས་ན་ཁ། དབང་འདུས་མོ་བྱང་། ཐེམ་
ཕུ་ཚུ་ནང་ས་ཆ་ཉམས་དགའ་ཏོག་ཏོ་ལེ་ཤ་ཅིག་ཡོད་པའི་ཁར། ཟ་སྤྱོད་འབད་བཏུབ་པའི་ས་ཆ་
སྤྱང་མ་ལེ་ཤ་ཅིག་ཡོད་པ་ལས། ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་སེར་ས་ཞིང་ལངས་མེད་མི་ཚུ་ ཅུབ་ཕྱོགས་
རྫོང་ཁག་ཤར་ཐང་སྤུ་གསུམ་ག་ཏེ་འབད་རུང་གཞི་ཆགས་ཚོག་པའི་སྤྱིད་སྤུག་གནང་ཅུག། དེ་
མ་ཚད་མི་སེར་དེ་ཚུ་ཅུབ་ཕྱོགས་རྫོང་ཁག་ནང་གཞི་ཆགས་པ་ཅིན་ ལོ་གངས་དག་པ་ཅིག་ལཱ་
འབྲས་ཁུར་ལུ་དགོངས་ཡངས་གནང་ནི་དང་། རྩིས་རྒྱབ་ནི་ལས་འོག་བཅུགས་ཏེ་གཞི་མ་ཚུད་

ཀྱི་རིང་གཞུང་ལས་འགོ་འདྲེན་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་ནི་ཨིན་ཟེར་གསུངས་ཏེ་རྒྱལ་ཡོངས་
ཚོགས་འདུའི་གོས་ཚོད་ནང་བཀོད་གནང་ཅུག།

དེའི་རྗེས་ལས་མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་འབྲུག་རྒྱལ་གསུམ་པ་མཚོག་གིས་མི་དབང་
རྒྱལ་ཡུམ་སྐྱབས་ལ་ཞེ་སྐལ་བཟང་ཚོས་སྒྲོན་དབང་ལྷག་མཚོག་གི་སྐྱབས་མཚེད་ལ་ཞེ་བཀྱིས་
དོ་རྗེ་མཚོག་ཤར་ཕྱོགས་བཀྱིས་སྐྱང་རྗེས་ཁག་ནང་ས་ཁུམ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བར་བཏང་ཅུག།
དེ་བསྐྱར་ཤར་ཕྱོགས་ཁ་བྱུག་གི་མི་མེར་ལེ་ཤ་ཅིག་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་སྲངས་ཏེ་བྱིམ་མཚོས་རྒྱ་
གར་རྒྱལ་ཁབ་ནང་གནས་སྡོད་ལྟེ་འགྲོ་མི་ལེ་ཤ་ཅིག་ཐོན་ཅུག། དེ་རྒྱ་བཀག་ཐབས་དང་མི་མེར་
གྱི་སྐྱིད་སྡུག་ལེགས་ཤོས་ཏེ་གོ་ཐབས་ལུ་མི་དབང་མཚོག་གིས་ལ་ཞེ་བཀྱ་ཤིས་དོ་རྗེ་ཤར་
ཕྱོགས་བཀྱིས་སྐྱང་རྗེས་ཁག་ནང་ས་ཁུམ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བར་བཏང་ཅུག།

མི་དབང་མངའ་ཞབས་ཀྱི་བཀའ་བཞུགས་ལ་ཞེ་བཀྱ་ཤིས་དོ་རྗེ་མཚོག་གི་འགོ་འདྲེན་མཚན་ཐོག་
ཤར་ཕྱོགས་བཀྱིས་སྐྱང་རྗེས་ཁག་དང་། བཀྱིས་གཡང་ཅེ་རྗེས་ཁག་གཉིས་ནང་འབྲུག་རྒྱལ་
གཉིས་པའི་སྐབས་ཡོད་པའི་ཁུམ་དམར་ཐམ་ཅན་གི་ནང་ལས་ས་ཐེབས་དང་། ས་ལྷག་ཡོད་
མེད་གོ་བསྐྱར་བསྐྱར་ཞིབ་མཚན་དེ་རབ་བྱུང་༡༤པའི་གནམ་ལོ་ཤིང་ལུག་ སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥ ལོ་ལུ་
ས་ཁུམ་བསྐྱར་ཞིབ་མཚན་གནང་ཅུག། དེ་བསྐྱར་ས་འཇལ་ཚད་གཞི་དེ་ཡང་ ལྷང་དོ་གུ་ཞུན་དག་
མཚན་དེ་ འདལ་ཤོག་འགོ་ཚོམས་མའི་ཁུམ་ངོ་མ་ལས་འདྲ་གཉིས་བཟོ་ཅུག། དེ་ཡང་འདྲ་
གཅིག་གཞུང་ཞབས་ཀྱི་ཕྱག་བཞག་དོན་ལུ་དང་། འདྲ་བཤུས་གཅིག་རྗེས་ཁག་དང་རྒྱང་ཁག་རྒྱ་
ནང་བཞག་ཞིའི་དོན་ལུ་བཟོ་གནང་ཅུག།

དེ་དང་གཅིག་ཁར་ཉེ་མ་ལུང་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་རྒྱག་ཤོས་དང་ལྷག་ཤོས་རྒྱུ་ཡང་ ས་ཁུམ་གསར་
བཞེངས་འདི་དང་འབྲེལ་ཏེ་གཞུང་ལུ་ཁུམ་སྤུལ་ནི་མ་གཏོགས་ བཀག་པ། བསྐྱུ་མ། ཟེར་བའི་

མིང་མེད་པ་སྟེ་སྒྲིབ་གྱིས་ཁྲལ་བཀོལ་མ་ཚོག་པའི་ཁར། སྒྲིབ་ལུ་སྦྲུང་གི་ཁྲལ་ག་ནི་ཡང་རྒྱགས་
 མ་དགོ་པར་རྒྱ་ཁྲལ་རྒྱང་མ་ཅིག་སྦྲོད་ཚོག་པའི་ལམ་ལུགས་བཟོ་གནང་ཅུག། དེ་མ་ཚད་རྒྱལ་པོ་
 གཅིག་གི་མངའ་འབངས་འདྲ་མཉམ་བཟོ་སྟེ་ དེ་བསྐྱུང་གཞུང་ལུ་ས་ཆའི་ཁྲལ་སྐྱམ་ཁྲལ་མེན་
 པར་རྫོན་ཁྲལ་སྤུལ་སྲོལ་ཡོད་མི་དེ་ཡང་དདུལ་རྒྱང་སྟེ་སྤུལ་དགོ་པའི་ལམ་ལུགས་འགོ་དང་པ་
 བཟོ་གནང་ཅུག། དེ་བསྐྱུང་ས་ཁུམ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དགོ་མི་དེ་ཡང་ཁྲལ་བཀལ་ཐངས་ཀྱི་ལམ་
 ལུགས་ལེགས་བཅོས་འབད་ཐབས་ལུ་བཟོ་གནང་ཅུག། ཨ་ཞེ་བཀྲ་ཤེས་རྗེ་མཚོག་གི་ལྷབ་
 འབྲས་སྲོམ་ཅིག་བཀྲིས་སྐྱུང་རྗེང་ཁག་གི་མི་མེར་རྒྱའི་ས་ཆའི་བདག་དབང་བསྐྱར་ཞིབ་མཛད་
 ཞེན་མ་ལས། ས་ཆ་འཇལ་ཚད་གྲང་དོ་གྲུ་ཐོ་བཀོད་མཛད་གནང་མི་དེ་ཨིན་པས། དེ་ལས་རྒྱུར་མི་
 རྩོ་གིས་ཨ་ཞེ་བཀྲ་ཤེས་ཀྱི་ཁྲལ་ཟེར་སྐབ་སྲོལ་དར་ཅུག།

དེའི་ཤུལ་ལས་སྦྱི་ལོ་ ༡༩༥༤-༡༩༥༤ ཀྱི་ནང་འཁོད་ནང་ འབྲུག་མི་ཡོངས་ཀྱི་གཙུག་རྒྱན་མི་
 དབང་བརྒྱད་འཛིན་གསུམ་པ་ཞིང་གཤེགས་འཛིགས་རྗེ་རྗེ་དབང་ལྷུག་ཞབས་ཀྱིས་ འབྲུག་རྒྱལ་
 དང་པ་དང་གཉིས་པའི་སྐབས་བསྐྱར་ཞིབ་མཛད་པའི་ཁུམ་དམར་ཐམ་ཅན་མ་འདི་ད་རུང་ཚར་
 གཅིག་བསྐྱར་ཞིབ་མཛད་གནང་ཅུག། དེ་བསྐྱུང་བསྐྱར་ཞིབ་མཛད་དགོ་མི་དེ་ཡང་མ་འོངས་པའི་
 ནང་ས་ཆ་བདག་སྦྱོང་དང་འཛིན་སྦྱོང་རྒྱ་ཁྲལ་མཉམ་མཐུན་ཐོག་གནས་ཐབས་དང་། མི་དམངས་ལུ་
 དུངས་གསལ་བཟོ་ཐབས། གཞན་ཡང་ས་ཁྲལ་བསྐྱར་ཞིབ་མཛད་ནིའི་དོན་ལུ་དམར་ཐམ་ཅན་
 མའི་ཁུམ་ལས། ཨེ་ཀར་ཟིན་གྲིས་ནང་བཟོ་སྟེ་ས་ཆ་རྩལ་ཁ་ཞུ་ནང་བཀོད་ནིའི་ལམ་ལུགས་
 གཞི་བཙུགས་གནང་ཅུག། དེའི་རྗེས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་གནས་སྐྱེད་དང་དུས་ཀྱི་འཕོ་
 འགྱུར་དང་འཁྲིལ་ཉེ་དབང་ལྷུག་བརྒྱད་འཛིན་བཞི་པ་ཚོས་རྒྱལ་མི་དབང་འཛིགས་མེད་སེའུ་
 དབང་ལྷུག་ཞབས་ཀྱིས་སྦྱི་ལོ་ ༡༩༤༠-༡༩༥༤ལོ་ནང་འཁོད་ནང་། ཨེ་ཀར་ཟིན་གྲིས་ཀྱི་ཁུམ་ལུ་
 གཞི་བཞག་སྟེ་དེང་སང་དུས་དང་བརྒྱན་པའི་ས་འཇལ་འབྲུལ་ཆས་ (Plain Table Chane

Survey) ཟེར་མི་འདི་ལག་ལེན་འཐབ་ཐོག་ལས་ས་འཇལ་ནིའི་ལམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་གནང་ཅུག། དེ་མ་ཚད་མི་དབང་ཞབས་ཀྱིས་ས་ཁུམ་དང་གཅིག་ཁར་སབ་བྱ་ཡོད་པའི་དྲུང་གསལ་ཅན་གྱི་ལམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་གནང་ཅུག། ལྷག་པར་དུ་རང་ལུ་བདག་དབང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་རྒྱ་ལྡན་ཆས་ཀྱི་ཐོག་ལས་ས་གཞི་རྒྱ་ལྡན་ཞིན་མ་ལས། རང་སོའི་མིང་ཐོག་ལུ་ཁུམ་སོ་སོར་བཀོད་ཚོག་པའི་ལམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་གནང་ཅུག། གཞན་ཡང་རང་སོའི་ཚེད་འོག་རྒྱ་ལག་རྫོང་ལག་རྒྱ་ལྡན་གྱི་རྒྱུད་བཞིན་ཡོད་པའི་ས་ཆ་རྒྱ་སྐྱོད་གྱི་བདག་དབང་མེད་པར་གཞུང་ལྷན་པའི་བྱུག་བཞག་གི་ས་ཁུམ་སྡེ་བཞོ་གནང་ཅུག། གཞན་ཡང་མི་སེར་སྐྱོར་དང་། གཞུང་གི་གཙུག་སྡེ་སྐོབ་བྱ་དང་ལྷན་ལག། ལས་ཁུངས་དང་ལས་སྡེ། ཚོས་སྡེའི་གཙུག་སྡེ་རྒྱ་གོ་ས་རྒྱུད་བཞིན་ཡོད་པའི་ས་ཆ་རྒྱ་རང་སོའི་གཙུག་སྡེ་ལུ་བདག་དབང་ཡོད་པ་བཟོ་སྟེ་ས་ཁུམ་ཡང་གཙུག་སྡེ་རང་སོའི་མིང་ཐོག་ཁར་བཀོད་ཚོག་པའི་ལམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་གནང་ཅུག།

མི་དབང་ཚོས་རྒྱལ་འཛུགས་ལྷན་པ་གིས་ དུས་དང་བསྐྱེད་ས་ཁུམ་ཐོ་བཀོད་ཀྱི་བྱ་རིམ་རྒྱ་ལྡན་ཞིབ་མཚོན་གནང་ཡོད། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་2002 ལོ་ལས་ ཚོས་རྒྱལ་མཚོན་ཅན་མི་དབང་འཇིགས་མེད་གོ་སར་རྣམ་རྒྱལ་དབང་བུག་མཚོག་ མཛོན་པར་མཐོ་བའི་དབང་བུག་བརྒྱུད་འཛིན་ལུ་པའི་གསེར་ཁྲི་ཁར་ཐབས་ཞིན་མ་ལས། འབྲུག་གི་ས་ཡིག་བཅའ་ཁྲིམས་དང་ས་ཆ་དང་འབྲེལ་བའི་ཞབས་ཏེག་རྒྱ་དང་བསྐྱེད་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ས་ཆ་དང་འབྲེལ་བའི་ཞབས་ཏེག་དང་རྒྱུད་སྐྱུག་རྒྱ་ལྡན་མི་སེར་རྒྱ་གོ་ས་འཇལ་ཏེག་ཏེ་ཐོབ་རྒྱུགས་པའི་དྲུང་གསལ་ཅན་གྱི་ལམ་ལུགས་བཟོ་གནང་སྟེ་ཡོད། མི་དབང་མཚོག་གི་བཀའ་བཞེད་རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ ཡར་རྒྱས་ཅན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ལས་སྤྱོད་ཚད་ལྡན་པའི་ས་འཇལ་འབྲུལ་ཆས་རྒྱ་ལྡན་སྤྱོད་འབད་དེ། འབྲུལ་ལུགས་གཉིས་ལུ་ཐན་པའི་ས་ཆ་འཛིན་རྒྱུད་དང་བདག་སྐྱོང་ལམ་ལུགས་རྒྱ་ཚུག་གཏན་བཟོ་གནང་སྟེ་ཡོད། དེ་མ་ཚད་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དང་འབྲེལ་མཉམ་འབྲུག་མི་རྒྱུ་གིས་ ས་ཆ་དང་

འབྲེལ་བའི་ཞབས་ཏོག་ཚུ་དུས་མཐུན་ སློབ་རིག་ཡོངས་འབྲེལ་ཐོག་ལས་འགོ་སོང་སློམ་གཏང་
མ་དགོ་པར་འཇམ་ཏེང་ཏོ་ཐོབ་ཚུགས་པ་བཟོ་གནང་ཡི། གཞན་ཡང་དེང་སང་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་
གནས་སྟངས་དང་འཁྲིལ་ཏེ་གཞུང་ལྷན་བའི་ཕྱག་བཞག་ས་ཁུམ་དང་། རྫོང་ཁག་དང་རྩུང་ཁག
རྟེན་འོག་དང་ཁོམ་སྟེ། གཞན་ཡང་སྐྱེར་པ་མི་ངོམ་རང་སོའི་ལག་བཞག་ཁུམ་ཚུ་ཉེ་མ་ལས་
དྲགས་སྟེ་བཟོ་ཞེན་མ་ལས། མི་སེར་ཚུ་ལུ་ས་ཆ་དང་འབྲེལ་བའི་སྐྱིད་སྟུག་ཚུ་དུས་ནམ་རང་
འབད་རུང་ཐོབ་ཚོག་ཚོག་བཟོ་གནང་སྟེ་ཡོད།

མི་དབང་མངའ་ཞབས་ཀྱིས་འབྲུག་མི་རེ་རེ་བཞིན་རང་མགོ་རང་འདྲོངས་བཟོ་ཐབས་དང་།
འབྲུག་གི་ན་གཞོན་ལུ་གཡོག་མེད་མི་ཚུ་ལུ་གཡོག་གི་གོ་སྐབས་སྟོན་ཐབས་དང་། རྒྱལ་
ཁབ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་གནས་སྟངས་ཡར་རྒྱས་གཏང་ཐབས་ལུ་སྒྲ་ན་མེད་པའི་སྤྱུགས་བཞེད་
གནང་སྟེ། རྒྱལ་ཁབ་ནང་སྟོན་བཏུབ་པའི་ས་ཆ་ཚད་ཅིག་ལས་མེད་མི་འདི་དོན་སྤྲོད་ཅན་གྱི་དོན་
ལུ་བཀོལ་སྟོན་འབད་ཚོག་པའི་སའི་ལག་ཁྱེར་དང་། ས་ཆ་སྐྱར་སྟོན་གྱི་ལག་ཁྱེར་ཚུ་གནང་
ཅི་འི་ལམ་ལུགས་གསར་བའི་གཞི་བཙུགས་མཚན་གནང་ཡོད། དེ་ལས་ཚུར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་
འབྱོར་ཡར་རྒྱས་གཏང་ནི་ལུ་ལྷན་ཐབས་ཀྱི་ལེ་ཤན་སྟོམ་བྱུང་སྟེ་ཡོད། འདི་མ་ཚད་རྫོང་ཁག་
མང་ཤོས་ཅིག་གི་ན་གཞོན་ཚུ་གིས་མི་དབང་མངའ་ཞབས་ལུ་སའི་སྐྱིད་སྟུག་ལྷན་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་
ཨིན། དེ་ཡང་ལ་ལུ་ཅིག་གིས་བཟོ་བྱ་འཇུག་ཁང་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་དོན་ལུ་དང་། ལ་ལུ་ཅིག་
གིས་སྟོ་ཐོག་ལུ་མ་ར་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ། ལ་ལུ་ཅིག་གིས་ཚོད་བསྟེ་འཇུགས་སྟོང་གི་དོན་ལུ་བཅས་
གནང་དོན་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་དོན་ལུ་ས་ཆ་གི་སྐྱིད་སྟུག་ཚུ་ལྷན་དང་ལྷན་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་ཚུ་ལུ་
མི་དབང་ཚོས་རྒྱལ་ཞབས་ཀྱིས་ས་ཆ་བཀོལ་སྟོན་གྱི་ལག་ཁྱེར་གནང་སྟེ་ན་གཞོན་ལེ་ཤ་ཅིག་
རང་མགོ་རང་འདྲོངས་ཀྱི་སྟོན་ཚུགས་པའི་གོ་སྐབས་ཐོབ་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན།

དགོས་མཁོ་ཆེ་བའི་ས་ཁུམ་གསར་གཏོད་གནང་བ།

ས་ཁུམ་ལུ་དབྱེ་བ་མ་འདྲུལ་ལེ་ཤུ་ཡོད། དེ་ཡང་དགོས་མཁོ་དང་བསྐྱུན་དུས་རིམ་བཞིན་བྱུང་
རྒྱལ། དུས་རབས་བརྒྱ་བདུན་པ་ལས་ དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པ་འབྲུག་རྒྱལ་གསུམ་པའི་ངོ་བསྐྱར་ཚུན་
ས་ཁུམ་དབྱེ་བ་གཉིས་བྱུང་རྒྱལ། འདི་ཡང་སྐྱམ་ཞབས་རྒྱུ་དག་དབང་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་གསར་
གཏོད་གནང་མིའི་ས་ཁུམ་དམར་ཐམ་ཅན་དང་། འབྲུག་རྒྱལ་གསུམ་པ་གིས་གསར་གཏོད་
གནང་བའི་ཨོ་ཀར་ཟེན་བྱིས་ཁུམ་ཟེར་མི་འདི་ཨིན།

དེའི་རྗེས་ལས་ཚོས་རྒྱལ་མི་དབང་འབྲུག་རྒྱལ་བཞི་པ་མཚོག་གསེར་ཁི་ཁར་ཐེབས་ཞིན་མ་
ལས། ས་ཆའི་བདག་སྐྱོང་དང་འཛིན་སྐྱོང་ལམ་ལུགས་ཚུ་སྤྱིད་སྤྱིད་བཟོ་ཐབས་དང་། གཞུང་དང་
མི་སེར་ལུ་ལེ་ཐན་དོན་དང་ལུན་མ་འོང་ནིའི་ཐུགས་བཞེད་གནང་སྟེ། མི་དབང་ཞབས་གིས་ཉེ་
མའི་ས་ཁུམ་དམར་ཐམ་ཅན་དང་། ཨོ་ཀར་ཟེན་བྱིས་ཁུམ་ཚུ་བསྐྱར་ཞིབ་མཚན་དེ་དུས་མཐུན་
གྱི་ས་ཁུམ་དབྱེ་བ་ལེ་ཤུ་ཅིག་གསར་གཏོད་མཚན་གནང་སྟེ་ཡོད།

རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་འདི་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༢ ལྷི་ཟླ་ ༠༩ པའི་སྤྱི་ཚེས་ ༡༥ ལུ་འབྲུག་གི་
སའི་བཅའ་ཁྲིམས་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༢ ཅན་མའི་དོན་ཚན་ ༣ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་གཞི་
བཙུགས་འབད་རྒྱལ། ལྷན་ཚོགས་གིས་མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆའི་ཐུགས་དགོངས་སྐྱུབ་
ཐབས་ལུ་ས་ཆ་དང་འབྲེལ་བའི་ཞབས་ཏོག་ཚུ་གཞུང་དང་མི་སེར་གྱི་དགོས་མཁོ་དང་བསྐྱུན་
སུལ་དང་སུལ་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་ཨིན། ད་ལྟོ་རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་གི་ཡིག་ཚང་ལ་ཐུག་
ལས་གཞུང་དང་མི་སེར་ལུ་ཞབས་ཏོག་སུལ་བཞིན་ཡོད་པའི་ས་ཁུམ་གྱི་དབྱེ་བ་འདི་གཤམ་
འཁོད་ཚུ་ཨིན།

- ༡ གཞུང་ལྷེ་བའི་ཕྱག་བཞག་ཁྲམ།
- ༢ རྫོང་ཁག་གི་ཕྱག་བཞག་ཁྲམ།
- ༣ རླུང་ཁག་གི་ཕྱག་བཞག་ཁྲམ།
- ༤ རྟེན་འོག་གི་ཕྱག་བཞག་ཁྲམ།
- ༥ ཁྲོམ་སྒྲེའི་ཕྱག་བཞག་ཁྲམ།
- ༦ མངའ་བདག་ཟེམ་བྱོན་གྱི་ཕྱག་ཁྲམ།
- ༧ གཞུང་གི་གཙུག་སྐྱེ་གི་མཚན་ཐོག་ཡོད་པའི་བཀོལ་སྤྱོད་ལག་ཁྲམ།
- ༨ ཚོས་སྒྲེའི་མཚན་ཐོག་ཡོད་པའི་བཀོལ་སྤྱོད་ལག་ཁྲམ།
- ༩ གཞུང་གི་ལས་འཛིན་གྱི་མཚན་ཐོག་ཡོད་པའི་བཀོལ་སྤྱོད་ལག་ཁྲམ་/ལག་ཁྲམ།
- ༡༠ མི་དབང་སྐུ་འཁོར་རྣམས་ཀྱི་ཕྱག་ཁྲམ།
- ༡༡ སྐྱེར་གྱི་མིང་ཐོག་ལུ་བཟའ་ཚང་གི་ལག་ཁྲམ།
- ༡༢ སྐྱེར་གྱི་མིང་ཐོག་ལུ་སྤྱི་རུབ་ཀྱི་ལག་ཁྲམ།
- ༡༣ སྐྱེར་གྱི་མིང་ཐོག་རང་རྒྱུང་གི་ལག་ཁྲམ།
- ༡༤ ལྗང་འབྲོག་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལག་ཁྲམ།
- ༡༥ རྒྱུན་སྤྱོད་དང་གཞིས་ཞགས་ཀྱི་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལག་ཁྲམ།
- ༡༦ ས་ཆ་སྐྱེར་སྤྱོད་ཀྱི་ལག་ཁྲམ།

ས་ཁྲམ་ཚུ་དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པ་ལས་ད་ལྟོ་ཚུན་རྒྱལ་ཁབ་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་གནས་སྤངས་དང་། ལྷག་པར་དུ་མི་མེར་དང་གཞུང་གི་དགོས་དོན་དང་འབྲེལ་དུས་ཟེམ་བཞིན་སའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཚུ་བསྐྱར་ཞིབ་མཛོད་གནང་ཅུག། འདི་དང་བསྐྱུན་ས་ཁྲམ་གྱི་བཟོ་བཀོད་དང་། ས་ཁྲམ་སྤྱོད་ཐངས་ལམ་ལུགས་ཚུ་ཡང་དགོས་མཁོ་དང་བསྐྱུན་དབྱེ་བ་ལེ་ཤ་ཅིག་གསར་གཏོད་མཛོད་དགོས་བྱུང་།

ལྷག། ད་ལོ་ནངས་པ་ས་གཞི་འདི་ཉེ་མ་བཟུམ་སྟེ་ཟ་སྦྱོད་ཀྱི་དོན་ལུ་རྒྱུ་ཅིག་མེན་པར་གནད་དོན་སྒྲོལ་གསུང་གི་དོན་ལུ་སྦྱོད་ནི་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཡོད། དེ་ལས་བརྟེན་ས་ཆ་སྦྱོད་ཚོགས་པའི་བདག་དབང་དང་། ས་ཁྲུལ་དབྱེ་ལག་ལེ་ཤ་ཅིག་གསལ་པ་བཟོ་སྟེ་མི་སེར་ཚུ་ལུ་གནད་དོན་པ་བྱུང་ལྷག།

ད་ལས་མར་འབད་རུང་གཞུང་དང་སྐྱེར་མི་ཚུ་གིས་ས་ཆ་འདི་གནད་དོན་སྒྲོལ་གསུང་གི་དོན་ལུ་སྦྱོད་མི་ལེ་ཤ་འཐོན་ནི་ཨིན་མ་ལས། དགོས་མཁོ་དང་འཁྲིལ་ས་ཆ་སྦྱོད་པའི་སྐབས་སའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དགོངས་དོན་འཁྲིལ་ཏེ་ས་ཆ་ཉེན་སྲུང་དང་ཡུན་བརྟན་གྱི་དོན་ལུ་དུ་ལྟོ་ཡོད་པའི་ས་ཁྲུལ་ཚུ་དུས་དང་དུས་སུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ཉེ་མ་མེད་པའི་ས་ཁྲུལ་གསལ་པ་ལེ་ཤ་ཅིག་གསལ་གཏོང་འབད་དེ་སྦྱོད་དགོ་པའི་གནས་སྲུངས་ལེ་ཤ་ཅིག་འཐོན་འོང་བེར་བྱ་ནི་ཨིན།

མཇུག་བསྟུ།

འབྲུང་བ་བཞི་ལས་ས་ཡི་འབྲུང་བ་འདི་ཕྱི་སྦྱོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་དང་། ནང་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ག་ར་བརྟེན་སའི་རྟེན་གཞི་གཙོ་བོ་ཅིག་ཨིན། རྟེན་གཞི་ས་གཞི་མེད་པར་སེམས་ལྡན་གྱི་འགོ་བ་མི་དང་དུད་འགོ་སེམས་ཅན། སེམས་མེད་བེམ་པའི་དོས་པོ་ཤིང་དང་རྩ་ལོ་སོགས་པ་ག་ཅི་ཨིན་རུང་གནས་པའི་ཐབས་མེད་པ་ཨིན། འདི་འབད་མ་ལས་འབྲུང་བ་བཞིའི་ནང་ལས་དབང་ཆེན་གསེར་གྱི་ས་གཞི་འདི་མི་ཟེང་པའི་གཏེར་བཟུམ་ཅིག་དང་། བསམ་དོན་ཚོས་བཞེན་གྲུབ་ཚུགས་པའི་བསམ་འཕེལ་དབང་གི་མོར་བུ་བཟུམ་ཅིག་ཨིན།

དུས་རབས་བརྒྱ་བདུན་པའི་ནང་སྐྱུ་ཞབས་རྒྱུང་དག་དབང་རྣམ་རྒྱལ་མཚོག་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་བྱོན་ཏེ་དད་ཅན་མི་སེར་ཚུ་ལུ་བཀའ་ཚོས་དང་། ཤི་གསོན་གྱི་དོན་ལུ་སན་རྒྱབས་ཅན་གྱི་ཞབས་བརྟན་སྐྱེ་རིམ་རྒྱུ་མ་ཆད་པར་གནད་བའི་བཀྱིན་དགའ་ཚོར་ལུ་བསྟན་པའི་ཡོ་བྱེད་སྟེ་ས་

ཞིང་ཚུ་སྤུལ་ཏུག། དེ་མ་ཚད་དེ་བསྐང་མི་སེར་ཚུ་གིས་གཞུང་ལུ་ཁྲལ་སྤུལ་དགོས་ཚུ་ས་ཆ་བ་
སྲོད་ཀྱི་རྒྱ་ཚད་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་སྤུལ་དགོས་ལས་བརྟེན་གཞུང་གི་ཁྲལ་ལས་ཟུར་ཐབས་ལུ་མི་
སེར་མང་ཤོས་ཅིག་གིས་རང་སེའི་ས་གཞི་ཚུ་ཚོས་སྟེ་ཁག་དང་སྐམ་ཚུ་ལུ་ཡོ་བྱད་སྟེ་སྤུལ་ཏུག།
དེ་ལས་བརྟེན་མི་སེར་གྱི་ས་གཞི་མང་ཤོས་ཅིག་ཚོས་སྟེའི་ཁྲལ་བསྟན་པའི་ཡོ་བྱད་སྟེ་ཚུད་ཏུག།

རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་སེར་གྱི་སྲིད་སྲུག་ལུ་གཟུགས་ཏེ་ཚོས་རྒྱལ་མི་དབང་རིམ་བྱོན་ཚུ་གིས་སའི་
ཁྲིམས་ཡིག་དང་བཅའ་ཁྲིམས་ཚུ་བསྐྱར་ཞིབ་ལན་ཐངས་ལེ་ཤ་ཅིག་མཛད་གནང་ཏུག། ལྷག་
པར་དུ་ཚོས་རྒྱལ་མི་དབང་གསུམ་པ་ཞིང་གཤེགས་འཛིགས་མེད་དོ་རྗེ་དབང་རྒྱལ་ཞབས་ཀྱིས་
འཕམ་ལུགས་གཉིས་ལུ་ཕན་པའི་བྱགས་བཞེད་སྐྱ་ན་མེད་པ་བཞེས་ཏེ། ཚོས་རྗེ་དང་གཤུང་
བརྒྱད་ལ་སོགས་པའི་ཆེ་མཐོའི་མི་རིགས་ཚུ་གིས་མི་སེར་ཉམ་ཚུང་ཚུ་བྱ་རོགས་སྟེ་བཀོལ་སྲོད་
འབད་མ་ཚོག་པའི་རྒྱན་བཅད་དེ་མི་སེར་ཆ་མཉམ་ལུ་སའི་སྲིད་སྲུག་འདྲ་མཉམ་གནང་སྟེ་མི་
སེར་གར་རང་དབང་འདྲ་མཉམ་བཟོ་གནང་ཏུག། ས་གཞི་འདི་གཞུང་དང་མི་སེར་ལུ་གལ་ཆེ་
བའི་ནོར་བུ་ཨིན་མ་གཟུགས་ཏེ། ས་གཞི་དང་འབྲེལ་བའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་བྱ་སྟེའི་ལམ་ལུགས་
ཚུ་རྒྱལ་ཁབ་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་གནས་སྟངས་དང་བསྟུན་དུས་མཐུན་བཟོ་ཐབས་ལུ་རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་
ལྷན་ཚོགས་ལོགས་སུ་གཞི་བཙུགས་གནང་སྟེ་གཞུང་དང་མི་སེར་ལུ་ས་ཆ་དང་འབྲེལ་བའི་
ཞབས་ཏོག་ཚུ་དུས་ཐོག་འཇམ་ཏོག་ཏོག་ཐོབ་ཚུགས་པ་བཟོ་གནང་སྟེ་ཡོད། ད་རེས་ནངས་པ་མི་
སེར་ཚུ་གིས་མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་ལས་སའི་སྲིད་སྲུག་ལྷ་སྟེ་ས་ཆ་ཚུ་བསྲོད་ཀྱི་དོན་
ལུ་རྒྱུང་ཅིག་མེན་པར་གནད་དོན་སྐྱོ་ཚོགས་ཀྱི་དོན་ལུ་སྲོད་བཞེན་དུ་ཡོད་པ་ཨིན། མི་དབང་
ཞབས་ཀྱིས་འཕམ་ལུ་མི་སེར་གྱི་སྲིད་སྲུག་སེལ་ཐབས་དང་། སྤུགས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་
གནས་སྟངས་ཡར་རྒྱས་དང་སྲིད་སྲིད་བཟོ་ཐབས་ལུ་བྱགས་བཞེད་གནང་སྟེ་དེ་སྟོ་བར་ཡང་མི་
སེར་ཚུ་ལུ་དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་སའི་སྲིད་སྲུག་ཚུ་གནང་དང་གནང་བཞེན་དུ་ཡོད་པ་ཨིན།

འབྲུག་གི་ས་ཆ་འཛིན་སྐྱོད་སྤེལ་གསུམ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུས་འབྲིང་བསྐྱུས་གསུམ་ལེ་ཤ་ཅིག་ཡོད་
དེ་འབད་ཅུང་། དེ་རྒྱུ་མང་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ལ་རྒྱུ་ཐོག་ལུ་གནས་ཏེ་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་ཞིབ་འཚོལ་
མཐེལ་ཕྱིན་འབད་དེ་རྫོང་ལ་ནང་གིས་བའི་ཡིག་ཆ་ཚོད་ལྷན་ཅིག་ད་ལྟོ་ག་ཏེ་ཡང་མངལ་ནི་མིན་
འདུག། ཡིག་ཐོག་བཀོད་པའི་ཡིག་ཆ་དུམ་ག་རེ་ཡོད་མི་ཚུ་ཡང་མང་ཤོས་ཅིག་ཨིན་རྐྱེན་
གིས་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་གཞུང་སྐད་རྫོང་ལ་ཐོག་ལུ་གིས་བའི་ཡིག་ཆ་དོད་རིམ་རིམ་ཅིག་མིན་
འདུག་ཟེར་ཞུ་ནི་ཨིན། མ་འོངས་རྣམ་དགྲོད་ཡངས་པའི་འབྲུག་གི་ཞིབ་འཚོལ་བ་དང་ཤེས་ཡོན་
ཅན་ག་ཨིན་ཅུང་འབྲུག་གི་ས་ཆ་འཛིན་སྐྱོད་སྤེལ་གསུམ་གྱི་བརྗོད་གཞི་ཐོག་ལུ་གཏིང་ཟབ་གྱི་
ཞིབ་འཚོལ་འབད་འདོད་ཡོད་པ་ཅིན་ད་ལྟོ་འབད་ནིའི་གོ་སྐབས་རྒྱ་སྐྱོམ་སྐྱེ་འདུག་ཟེར་དུན་སྐུལ་
ཞུ་ཨིན།

འབྲུག་གི་ས་ཆ་འཛིན་སྐྱོད་གི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་སྐྱོམ་གནས་མཁའ་བརྩམ་
ཡོད་མི་ནང་ལས། ལྷན་ཚོགས་འདི་ནང་ཡུན་རིང་ཕྱག་ལུ་གནང་མི་ཁྱད་རིག་ཅན་དང་ཤེས་ཡོན་
ཅན་ཚུ་དང་དྲི་བ་དྲིས་ལན་འབད་དེ་བསྐྱེད་ལེན་འབད་བའི་གནས་ཚུལ་དང་། ཨིང་སྐད་ཐོག་ལུ་
པར་སྐྱུན་འབད་ཡོད་པའི་རྩོམ་གྲིས་དང་། སྲོན་བྱོན་གོང་མའི་སའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཚུ་ལུ་གཞི་
བཞག་སྟེ་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ས་ཁམས་འགོ་དང་པ་བུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། མི་སེར་གྱི་སྤྱིད་
སྐྱུག་ལུ་དགོངས་ཏེ་ས་ཁམས་ཚུ་དུས་རིམ་བཞིན་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ཡོད་པའི་ལེ་མན་སྐོར་མདོར་
བསྐྱུས་ཅིག་མ་འོངས་ཞིབ་འཚོལ་བ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་རྣམ་རྟོག་གི་ས་བོན་བརྩམ་ཅིག་སྟེ་གིས་
ཡོད་པ་ཨིན། དེའི་ནང་ལེགས་ཆ་ལས་སྐྱོན་ཆ་མངས་འོང་སྲིད་པ་ལས་རྩོམ་གྲིས་ལྷག་མི་མཁྱེན་
ལྷན་ག་ཨིན་ཅུང་ལེགས་བཅོས་གྱི་དོན་ལུ་བཟང་རན་གྱི་ཐུགས་འཆར་དང་གོས་འཆར་ཚུ་སྐྱ་
གསང་མེད་པར་ཐང་ཀར་དུ་ཞིབ་འཚོལ་བ་རང་ལུ་གསུང་གནང་དགོ་པའི་གསོལ་འདེབས་ཞུ་
ཨིན།། ༡༡

རྒྱལ་ཤིན་དཔེ་ཐོ།

མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེའི་བཀའ་ཐམས། (༡༩༧༩-༢༠༠)
ས་ཆའི་ཁྲམ་བཀོད་ནི་དང་དབང་ཆའི་སྐོར། ཐེམ་ཕུག། བཀྲ་ཤིས་ཚོས་རྫོང་། མངའ་བདག་
རྒྱལ་པོའི་ཡིག་ཚང་།

འབྲུག་གཞུང་། (༢༠༠༦) འབྲུག་གི་ཚ་ཁྲིམས་ཆེན་མོ། འབྲུག་གཞུང་། ཐེམ་ཕུག
རྒྱལ་ཚུལ་ཁ་ལོ་དང་ནང་སྲིད་ལྷན་ཁག། (༡༩༧༩-༡༩༩༤) ཁྲམ་དམར་ཐམ་ཅན་མ། ཐེམ་ཕུག།
བཀྲ་ཤིས་ཚོས་རྫོང་། ཡིག་ཐོག་ལུ་བྲིས་མ།

དཔལ་ལྷན་འབྲུག་པའི་ཁྲིམས་གཞུང་། ལྷོ་ཅན་དན་བཀོད་པའི་ཞིང་གི་ཁྲིམས་གཞུང་ཆེན་མོ།
འབྲུག་གི་ཁྲིམས་གཞུང་། སའི་ཁྲིམས་ཡིག། གནམ་ལོ་ས་ལུག་ལོ་འམ་སྤྱི་ལོ་༡༩༧༩་ཅན་མ།
(༡༩༩༤) ཁྲིམས་བཅོལ་གས་རྒྱུང་། བཀྲ་ཤིས་ཚོས་རྫོང་ཐེམ་ཕུག། པར་བསྐྱེད་ཐངས་མ་
པ།

འབྲུག་གི་སའི་བཅའ་ཁྲིམས་སྤྱི་ལོ་༢༠༠༧་ཅན་མ། འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུ་ཆེན་མོ་
ཐངས་པ་པ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༠༧་ སྤྱི་ཟླ་༦ པའི་སྤྱི་ཚེས་༢༧ །

འབྲུག་གི་སའི་བཅའ་ཡིག་དང་སྲིག་གཞི་སྤྱི་ལོ་༢༠༠༧་ཅན་མ། (༢༠༠༤) ཐེམ་ཕུག། རྒྱལ་
ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས།

ས་ཆ་གྲུར་སྤྱོད་བཅའ་ཡིག་དང་སྲིག་གཞི་སྤྱི་ལོ་༢༠༡༤ ཅན་མ། ཐེམ་ཕུག། རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་
ལྷན་ཚོགས།

ཚོས་སྦྱོང་དོན་གྲག། (2006) འབྲུག་མིའི་བརྒྱུད་འཛིན་གྱི་རྒྱལ་སྐྱེས། མི་དབང་བརྒྱུད་འཛིན་
རྒྱལ་སྐྱེས་མཚོག་གི་གཞུང་འབྲེལ་མཛད་རྣམ་ཕྱོགས་བསྐྱེས། ཐིམ་ཕུག། རྫོང་ཁ་གོང་
འཕེལ་ལྷན་ཚོགས།

སངས་རྒྱལ་དོ་རྩེ། འབྲུག་གི་རྒྱལ་བརྒྱུད་ལོ་བརྒྱུད་མཛད་རྩེས་བྲན་དེབ། (1992-2002)
ཐིམ་ཕུག། རྫོང་ཁ་གོང་འཕེལ་ལྷན་ཚོགས།

ནང་སྲིད་ལྷན་ཁབ། (1999) ཁམ་ཞེ་ཀར་བིན་བྲིས་སྲར་ཁམ། ཐིམ་ཕུག། བཀྲ་ཤིས་ཚོས་
རྫོང་།

སོ་ནམ་ལྷན་ཁབ། (2004) ཁམ་གསར། བཀྲ་ཤིས་ཚོས་རྫོང་། ཐིམ་ཕུག

རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས། (2012) ཁམ་གསར། ཐིམ་ཕུག། ཀ་མང་གྲང་ས།

རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས། (2012) Empowering Land Governance
Through Sustainable Geo-Information Management. ཐིམ་
ཕུག། རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས།

རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུ་ཚེན་མོ། (1999) འབྲུག་གི་ཁྲིམས་གཞུང་ཚེན་མོ། སའི་ཁྲིམས་ཡིག

རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུ་ཚེན་མོ། (2002) འབྲུག་གི་སའི་བཅའ་ཁྲིམས།

དཔལ་འབྲུག་ཞིབ་འཕུག་ལྟེ་བ། (2002) རྒྱལ་མཚོག་དང་པ་མཚོག་གི་རྟོགས་བཞེད། ཐིམ་
ཕུག། དཔལ་འབྲུག་ཞིབ་འཕུག་ལྟེ་བ།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུལ་ཞིབ་དབང་འཛིན། Report on Performance Audit of the
National Land Commission Secretariat, November 2012
Royal Audit Authority.

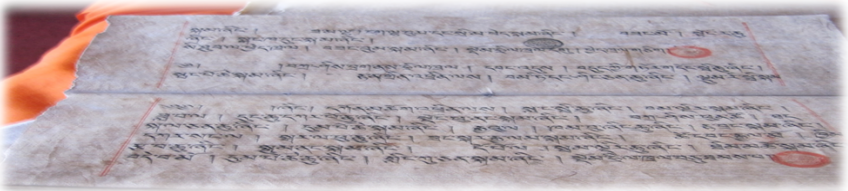
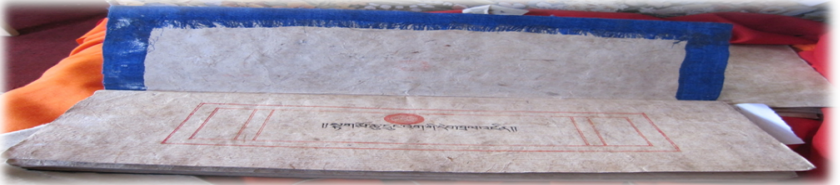
འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུ་ཚེན་མོ་ཐངས་ ༡ བ་ནས་ ༥༧ ཚུན་གྱི་གྲོས་ཚེད།
 རྒྱལ་ཡོངས་ཀེ་རྒྱུ་གོལ་ ས་ཆ་བསྐྱར་འཇལ་ལུ་ས་ཁུམ་སྲུ་བཅུག་དང་དུས་མཐུན་བཟོ་ནིའི་བྱ་
 སྤོའི་ལམ་སྟོན། (2002) ཐིམ་ཕུག། རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས།
 ཁུམ་ས་དཔོན་སྟེན་ལ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་སྤྱི་ལོ་༡༩༩༥ལོར་ རྫོང་ཁག་སོ་སོའི་ས་ཁུམ་དུང་ཡིག་
 དམངས་ལུ་ཁུམ་ས་ཀྱི་གོ་བ་བཅོས་སྤྱོད་གྱི་གསལ་བཤད།
 ས་ཁུམ་ཐོ་བཀོད་གཙོ་འཛིན་བགྲམས་ སྐལ་ཟངས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ཐོ་བཀོད་དེ་བསྐྱུ་སྒྲིག་
 འབད་ཡོད་པའི་ཐོ་བཟོ་སྤྱི་ལོ་ 2012ཅན་མ།

ས་ཆའི་གཞུང་སྲོང་ལེགས་ལྷན་བཟོ་ཐབས་ལུ་ ས་གནས་གཞུང་གི་སྤྱོད་སྲུང་གྲུབ་ཡར་དྲག་
 གཞུང་ནིའི་གོ་བསྐྱར་ཞལ་འཛོམས་ཀྱི་མཚན་རིམ་དང་གྲོས་ཚེད། Published by:
 National Land Commission

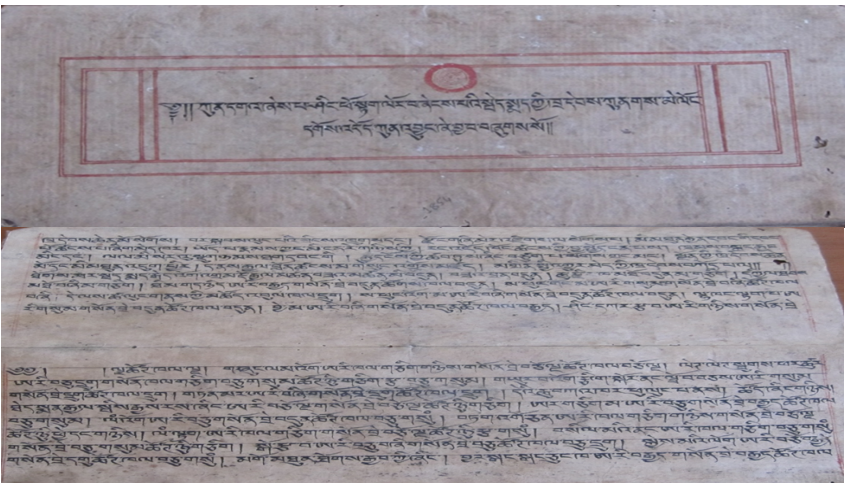
Computerrization of the land registration system in Bhutan.
 Computerrization of the land records, the pilot project January
 1992 Swedsurvey.
 Department of Survey and Land Record. An insight into
 Survey, Mapping And Land Administration. 30 Years of
 Service to the Nation (1972-2001) Ministry of Home Affairs.
 Tashi Chhodzong, Thimphu. 2nd Edition 2001.
 Gyelthsen Tshewang (1995) Land registration system in
 Bhutan, The Netherlands.
 Tenzin Ugyen (1993) Land Information and Management (with
 reference to cadastral system in Bhutan) International
 institute for aerospace survey and earth sciences.

ལྷར་སྐྱབས།

ལྷར་སྐྱབས་ ༡ པ། འབྲུག་ཤོག་ཐོག་ལུ་གོ་བཅོམས་འབད་མི་ས་ཁུམ་དམར་ཐམ་འདྲ་བལུས་གནང་བའི་པར་རིས།

ལྷར་སྐྱབས་ ༢ པ།

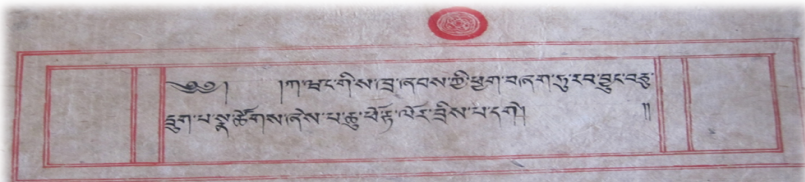

ལྷན་སྐྱབས་ ༣ པ།

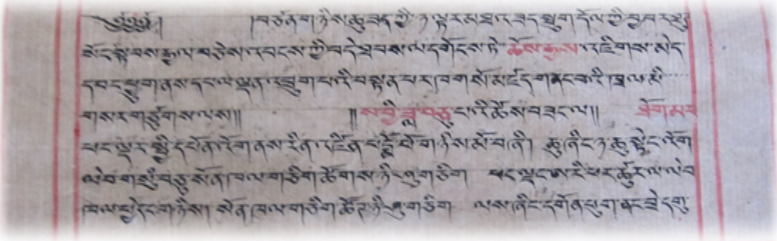
། འབྲུག་མཁའ་རྒྱུ་བསྐྱོར་མ་མཚམས་ལམ། ། གཡམ་ལྷི་ས་མཚམས་འབྲུང་གིག་ཅུ་ཚུར་བཅུང་། ལུ་སྲིར་སྲུང་
 མའི་རྩེ་བཅོམ་ལམ། ། འབྲུག་མཁའ་རྒྱུ་མཁའ་ལེ་གཤེན་ཕྱི་ལྷན་སྐྱབས་སྲུང་རྩོམ་བཞུགས་ལམ། ། ལྷན་སྐྱབས་སྲུང་རྩོམ་པེ་ལོ་ས་ཡིག་པེ། ། ལྷན་སྐྱབས་སྲུང་རྩོམ་པེ་ལོ་ས་ཡིག་པེ། ། ལྷན་སྐྱབས་སྲུང་རྩོམ་པེ་ལོ་ས་ཡིག་པེ།
 ། ལྷན་སྐྱབས་སྲུང་རྩོམ་པེ་ལོ་ས་ཡིག་པེ། ། ལྷན་སྐྱབས་སྲུང་རྩོམ་པེ་ལོ་ས་ཡིག་པེ། ། ལྷན་སྐྱབས་སྲུང་རྩོམ་པེ་ལོ་ས་ཡིག་པེ།

ལྷན་སྐྱབས་ ༤ པ།

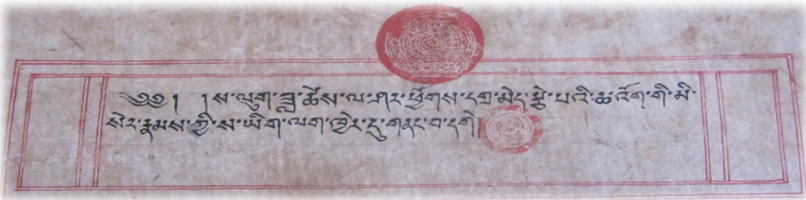

། ལྷན་སྐྱབས་སྲུང་རྩོམ་པེ་ལོ་ས་ཡིག་པེ། ། ལྷན་སྐྱབས་སྲུང་རྩོམ་པེ་ལོ་ས་ཡིག་པེ། ། ལྷན་སྐྱབས་སྲུང་རྩོམ་པེ་ལོ་ས་ཡིག་པེ། ། ལྷན་སྐྱབས་སྲུང་རྩོམ་པེ་ལོ་ས་ཡིག་པེ།
 ། ལྷན་སྐྱབས་སྲུང་རྩོམ་པེ་ལོ་ས་ཡིག་པེ། ། ལྷན་སྐྱབས་སྲུང་རྩོམ་པེ་ལོ་ས་ཡིག་པེ། ། ལྷན་སྐྱབས་སྲུང་རྩོམ་པེ་ལོ་ས་ཡིག་པེ། ། ལྷན་སྐྱབས་སྲུང་རྩོམ་པེ་ལོ་ས་ཡིག་པེ།

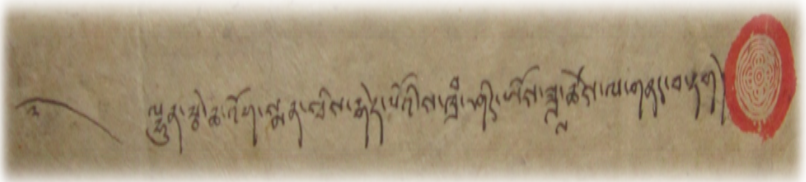
ལྷན་སྐྱབས་ ༥ པ།

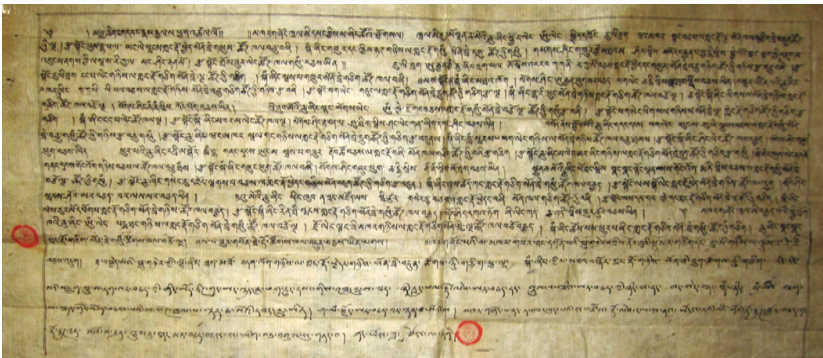
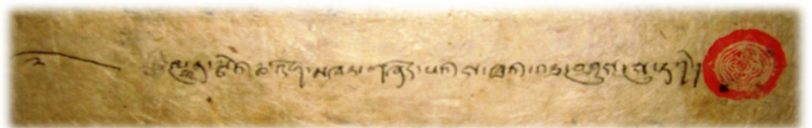
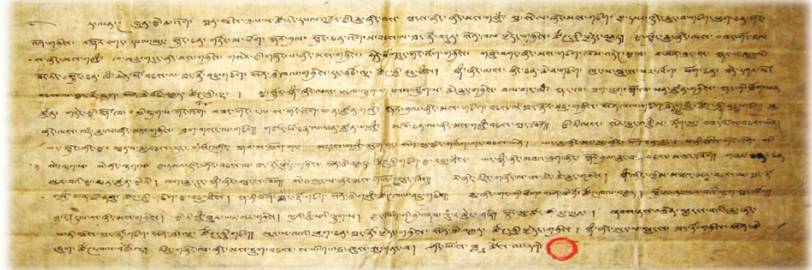
ལྷན་སྐྱབས་ ༦ པ།

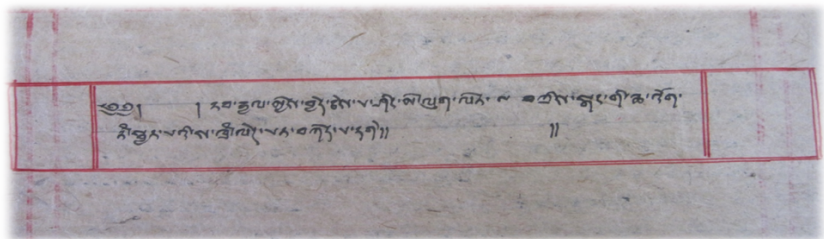
ལྷན་སྐྱབས་ ༧ པ།

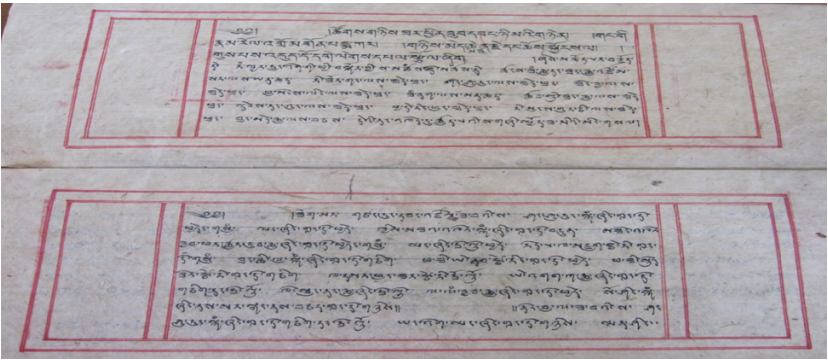
ལྷན་སྐྲུབས་ ༤ བ།

ལྷན་སྐྲུབས་ ༥ བ།

འབྲུག་གི་ས་ཁུལ་རྫོང་ཤོས་དམར་ཐང་ཅན་ས་བསྐྱར་ཞིབ།

ལྷན་ཁག་ ༡༠ པ།

ལོ	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་
1	1950	1950	1950	1950	1950	1950	1950	1950	1950	1950	1950	1950	1950
2	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951
3	1952	1952	1952	1952	1952	1952	1952	1952	1952	1952	1952	1952	1952
4	1953	1953	1953	1953	1953	1953	1953	1953	1953	1953	1953	1953	1953
5	1954	1954	1954	1954	1954	1954	1954	1954	1954	1954	1954	1954	1954
6	1955	1955	1955	1955	1955	1955	1955	1955	1955	1955	1955	1955	1955

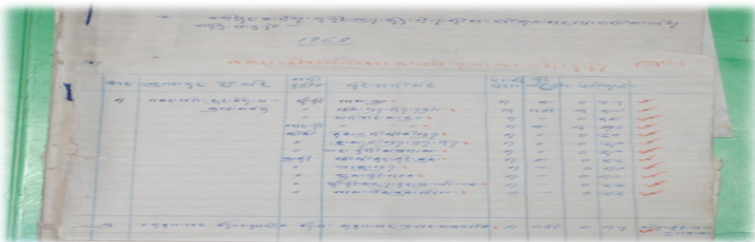
ལྷན་ཁག་ ༡༡ པ།

ལོ	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་	ལོ་འཁོར་གྱི་ལོ་
1	1950	1950	1950	1950	1950	1950	1950	1950	1950	1950	1950	1950	1950
2	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951
3	1952	1952	1952	1952	1952	1952	1952	1952	1952	1952	1952	1952	1952
4	1953	1953	1953	1953	1953	1953	1953	1953	1953	1953	1953	1953	1953
5	1954	1954	1954	1954	1954	1954	1954	1954	1954	1954	1954	1954	1954
6	1955	1955	1955	1955	1955	1955	1955	1955	1955	1955	1955	1955	1955

ལྷན་སྒྲགས་ ༡༢ པ།

ལྷན་སྒྲགས་ ༡༣ པ།

འབྲུག་གི་ས་ཁུལ་རྒྱུང་ལོན་དམར་ཐང་ཅན་ས་བསྐྱར་ཞིབ།

ལྷན་སྐྱབས་ ༡༩ པ།

A handwritten table with approximately 10 columns and 5 rows of text in Tibetan script. The text is dense and appears to be a record or list of some kind.

ལྷན་སྐྱབས་ ༡༥ པ།

A handwritten table with approximately 10 columns and 5 rows of text in Tibetan script. The text is dense and appears to be a record or list of some kind.

ལྷན་སྐྱབས་ ༡༦ པ།

ས་འཇམ་སྤྱི་ཁྱབ་ལས་ཚབ་བསྐྱེད་པ་ རྒྱ་ཤོས་སེང་གེ་རིག་འཛིན།

ས་འཇལ་འགོ་དཔོན་བགྲེས་པ་ ན་བཀྲ་རྒྱལ་མཚན།

སྲོན་མ་ ལྷགས་ཐག་གི་ས་ཆ་འཇལ་མི་ ལོག་བླ་དུར་ཐ་པ་(གཡས་)བེམ་བླ་དུར་བོམ་རྫོན་(སྤྱུག་)
འཇམ་དཔལ་རྩོར་ རྗེ་(གཡོན་)

སྲོན་མ་ ལྷགས་ཐག་གི་ས་འཇལ་མི་ བླ་བླ་དུར་སྤྱ་བླ།